

GMINA PŁUŻNICA

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY PŁUŻNICA
NA LATA 2012-2020**

Dokument opracowany przez:

**REGIONALNE CENTRUM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Sp. z o.o.
W SOLCU KUJAWSKIM**

Data opracowania:

Płuźnica, maj 2012r.

SPI TREŚCI

1. WYBRANE ELEMENTY Z DIAGNOZY STANU GMINY PŁUŻNICA	3
1.1. Ogólna charakterystyka gminy	3
1.2. Środowisko przyrodnicze	6
1.3. Walory kulturowe	13
1.4. Turystyka i wypoczynek	15
1.5. Gospodarka przestrzenna na obszarze gminy	15
1.6. Infrastruktura komunalna	18
1.7. Drogi	22
1.8. Uwarunkowania demograficzno-społeczne	24
1.9. Wybrane społeczne uwarunkowania rozwoju	27
1.10. Budżet gminy	32
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O METODZIE AKTYWNEGO PLANOWANIA STRATEGII.....	38
3. STRESZCZENIE STRATEGII ROZWOJU	40
4. ANALIZA SWOT	41
5. ANALIZA PROBLEMÓW	45
6. ANALIZA CELÓW	48
7. PRZEGLĄD PLANOWANIA STRATEGII (MIERNIKI)	51
8. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	53
9. UCZESTNICY WARSZTATÓW PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	63

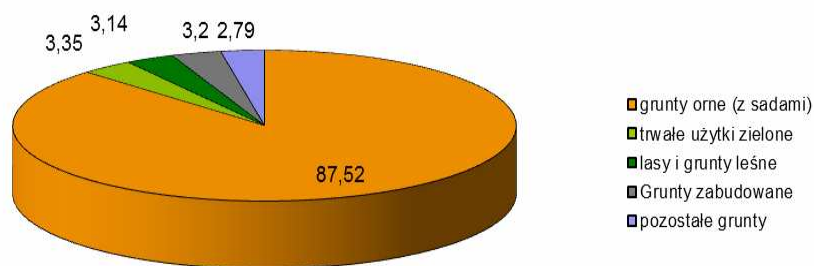
1. WYBRANE ELEMENTY Z DIAGNOZY STANU GMINY PŁUŻNICA

1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Płużnica zajmuje powierzchnię 12 038ha (stan na 31 grudnia 2011r.). Położona jest w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w zachodniej części powiatu wąbrzeskiego. W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne, które łącznie zajmują 10 536ha (87,52% powierzchni Gminy). Lasy oraz grunty zakrzewione i zadrzewione zajmują ok. 404ha (co stanowi zaledwie 3,35%) oraz wody 379ha (przede wszystkim: jeziora Wieczno, Wielządźskie i Płużnickie - ok. 3,14%). Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują powierzchnię 336ha (co stanowi 2,79% powierzchni gminy).

Lp.	Rodzaj gruntu	Powierzchnia	Udział procentowy
1.	Użytki rolne	10 536	87,52
2.	Lasy oraz grunty zakrzewione i zadrzewione	404	3,35
3.	Wody	379	3,14
4.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	336	2,79
5.	Inne	383	3,08

Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w roku 2011

Ryc. 1 Struktura użytkowania gruntów w gminie w roku 2011 (w %)¹

Gmina Płużnica sąsiaduje z gminami: Wąbrzeźno (powiat wąbrzeski), Chełmża (powiat toruński), Lisewo i Stolno (powiat chełmiński) oraz Radzyń Chełmiński (powiat grudziądzki). Gmina skupia 20 miejscowości, a pod względem administracyjnym wydzielono 19 sołectw.

¹ Źródło: Opracowane na podstawie danych Urząd Gminy w Płużnicy (31.12.2011)

Lp.	Miejscowość	Sołectwo
1	Bartoszewice	Czaple
2	Bielawy	Bielawy
3	Błędowo	Błędowo
4	Bągart	Bągart
5	Czaple	Czaple
6	Działowo	Działowo
7	Dąbrówka	Dąbrówka
8	Goryń	Goryń
9	Józefkowo	Józefkowo
10	Kotnowo	Kotnowo
11	Mgowo	Mgowo
12	Nowa Wieś Królewska	Nowa Wieś Królewska
13	Orłowo	Orłowo
14	Ostrowo	Ostrowo
15	Płużnica	Płużnica
16	Płachawy	Płachawy
17	Pólko	Pólko
18	Uciąż	Uciąż
19	Wieldzadz	Wieldzadz
20	Wiewiórki	Wiewiórki

Tabela 2 Sołectwa w Gminie Płużnica²

Cecha	Płużnica	Wąbrzeźno	Chełmża	Lisewo	Radzyń Chełmiński	Stolno
Powierzchnia	120	201	179	86	89	98
Ludność (zameldowani na stałe)	4916	8734	9665	5305	4936	5237
Ludność na 1 km.	41	43,5	53,7	62	55,8	53
Liczebność największej miejscowości	Płużnica	Wałycz	Grzywna	Lisewo	Radzyń Chełmiński	Stolno
	605	987	1155	1853	1943	730
Dochody budżetu	14 894,61	22 464,74	24 367,69	14 185,41	17 282,07	15 196,12

Tabela 3 Gmina Płużnica na tle gmin sąsiednich³

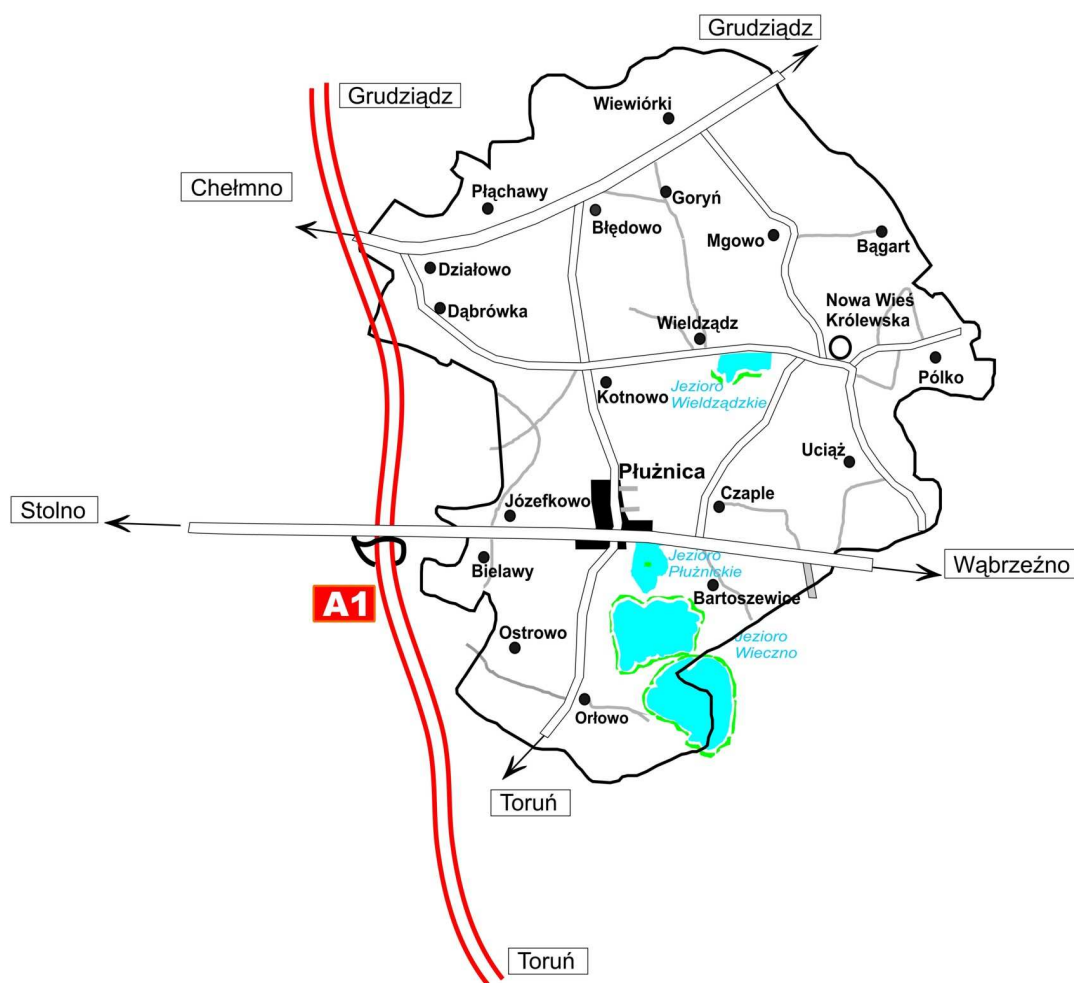
Podstawowy układ komunikacyjny Gminy tworzą dwa odcinki dróg wojewódzkich o łącznej długości 17,06km: nr 543 Paparzyn-Radzyń Chełmiński-Szabda oraz nr 548 Stolno-Wąbrzeźno-Płachoty.

² Źródło: Opracowane na podstawie danych UG w Płużnicy

³ Opracowane na podstawie danych GUS oraz Urzędów Gmin

Uzupełnienie tej sieci stanowią drogi powiatowe o łącznej długości 54,84km, które zapewniają dostępność komunikacyjną między większymi miejscowościami oraz sąsiednimi gminami. Pod koniec 2011 roku gmina uzyskała bardzo dogodny dostęp do zjazdu z Autostrady A-1 w Lisewie, w odległości 6km od centrum Płużnicy.

Lokalną gospodarkę tworzą przede wszystkim konsolidujące się gospodarstwa rolne, liczne mikroprzedsiębiorstwa oraz kilka średniej wielkości przedsiębiorstw. Na terenie gminy dużą rolę gospodarczą i społeczną odgrywają oprócz Płużnicy miejscowości Nowa Wieś Królewska, Mgowo, Błędowo oraz Orłowo. Na terenie gminy zlokalizowane są różnego rodzaju instytucje oferujące usługi w zakresie szkolnictwa, administracji, lecznictwa i komunikacji. W gminie zlokalizowanych jest kilka średnich zakładów, mających znaczący wpływ na lokalny rynek pracy.

Mapa 1 Gmina Płużnica

Mapa 2 Gmina Płużnica na tle sąsiadujących gmin

1.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Położenie obszaru w obrębie wysoczyzny morenowej powoduje, że budowa geologiczna i litologia osadów powierzchniowych jest mało zróżnicowana. Na całej powierzchni obszaru gminy znajdują się osady czwartorzędowe. Ich miąższość jest zróżnicowana i waha się od kilkudziesięciu do ponad 100m. W serii czwartorzędowej przeważają piaski i gliny morenowe akumulowane przez topniejący lądolód. W rejonie Nowej Wsi Królewskiej i Pólka znajduje się początek tzw. „sandru wąbrzeskiego” związanego z odpływem wód z topniejącego lądolodu.

Wysoczyznę morenową od dna doliny Wisły w rejonie Wiewiórek, Błędowa i Płachaw rozdziela strefa krawędziowa o wysokości do 30m i nachyleniu stoków do 40°. W strefie tej zachodzą intensywne procesy erozji na stokach, dzięki czemu jest porozcinana licznymi dolinkami bocznymi. Jednak według informacji ze Starostwa Powiatowego w Wąbrzeźnie na terenie gminy Płużnica nie zarejestrowano zagrożeń związanych z występowaniem osuwisk.

Na terenie gminy Płużnica występują niewielkiej ilości złóż kopalin w miejscowościach Józefkowo i Działowo, gdzie prowadzi się ich wydobywanie w skali lokalnej. Występujące zasoby surowców naturalnych nie są udokumentowane. Na niewielką skalę jest ponadto prowadzona eksploatacja kruszywa na terenie wsi Błędowo. Złóża kruszywa (nieudokumentowane) znajdują się w obrębie strefy krawędziowej wysoczyzny w rejonie Wiewiórek, a kredy jeziornej w rejonie Płachaw. Eksploatacja tych zasobów nie jest prowadzona

ze względu na potrzeby ochrony krajobrazu, obecne użytkowanie ziemi (przeważnie tereny leśne Lasów Państwowych) i brak opłacalności.

Rzeźba terenu i gleby

Dominującą formą rzeźby terenu jest polodowcowa wysoczyzna morenowa, przeważnie płaska, a miejscami (np. w rejonie Działowa i Dąbrówki) falista. Zalega zazwyczaj w poziomie 100-110m n.p.m. Wysoczyznę morenową urozmaicają pagórki i wzgórza morenowe należące do formy krajeńsko-wąbrzeskiej ostatniego zlodowacenia. Swoją kumulację (123,1m n.p.m.) osiągają na południe od Nowej Wsi Królewskiej. Ponadto wysoczyznę morenową urozmaicają niewielkie rynny polodowcowe i doliny wód roztopowych oraz zagłębienia wytopiskowe, najczęściej niewielkich rozmiarów. Najniżej położony punkt na terenie gminy znajduje się w rejonie Płachaw (68,3m n.p.m.) i w dolinie Wisły. Maksymalna deniwelacja wynosi więc ponad 55m, a lokalne deniwelacje najwyższe są w rejonie strefy krawędziowej wysoczyzny w północnej części gminy i sięgają 30m.

Dna największych wytopisk wypełniają jeziora: Wieczno Północne i Południowe oraz Płużnickie, a dna pozostałych są często podmokłe lub wypełnione wodą w postaci niewielkich „oczek” wodnych. Dno rynny polodowcowej wypełnia Jezioro Wielzijdzkie. Obszar gminy Płużnica jest w niewielkim stopniu przekształcony antropogenicznie. Na przeważającym obszarze jedynymi przekształceniami są zabiegi agrotechniczne stosowane na terenach upraw polowych. Koncentracja zabudowy, a tym samym największe przekształcenia powierzchni ziemi występują na terenach największych wsi: Płużnica, Mgowo, Nowa Wieś Królewska i Orłowo. Przekształcenia powierzchni ziemi na niewielką skalę miały także miejsce podczas budowy ciągów infrastrukturalnych, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowniczej.

Obszar gminy Płużnica jest w przeważającej części użytkowany rolniczo. Rodzaj wytworzonych gleb uwarunkowany jest budową geologiczną i litologią osadów powierzchniowych. Na obszarze gminy Płużnica na powierzchni przeważają osady gliniaste i gliniasto-piaszczyste. Na takiej skale macierzystej wykształciły się urodzajne gleby, które są jednym z najcenniejszych zasobów przyrodniczych na terenie gminy.

Zgodnie z podziałem, dokonany przez IUNG w Puławach, gmina położona jest w zasięgu dwóch regionów glebowo-rolniczych, a mianowicie Regionu Radzyńskiego – przeważająca część gminy i w Regionie Dolnej Wisły – skrajnie północna część gminy. W Regionie Radzyńskim zdecydowanie przeważają gleby kompleksu pszennego dobrego (2) i żytniego bardzo dobrego (4). Wykształcone gleby to przeważnie gleby brunatne powstałe z lekkich i średnich glin zwałowych. Rzeźba terenu jest niskofalista i niskopagórkowata. Występują tu korzystne warunki dla intensywnej uprawy wymagających roślin.

Kompleksy rolniczej przydatności gleb	ha	%
Grunty orne:		
1. pszenney bardzo dobry	50	0,5
2. pszenney dobry	5704	57,3
3. pszenney wadliwy	856	8,6
4. żytni bardzo dobry	1623	16,3
5. żytni dobry	677	6,8
6. żytni stały	328	3,3
7. żytni bardzo słaby	70	0,7
8. zbożowo-pastewny mocny	599	6
9. zbożowo-pastewny słaby	52	0,5
Razem grunty orne	9959	83,1*
Użytki zielone		
1 bardzo dobre i dobre	0	0
2 średnie	274	55,1
3 słabe i bardzo słabe	223	44,9
Razem użytki zielone	497	4,1*
Razem użytki rolne	10456	87,2*

* w stosunku do ogólnej powierzchni gminy

Tabela 4 Rolnicza przydatność gleb

Potwierdza to zróżnicowanie przydatności gleb na terenie gminy, przedstawione poniżej:

Klasy bonitacyjne użytków rolnych	ha	%
grunty orne (łącznie z sadami):		
I	2	0,2
II	65	0,65
IIIa	1380	13,91
IIIb	3879	39,12
IVa	3492	35,22
IVb	767	7,73
V	263	2,65
VI	67	0,67
VIz	1	0,1
razem grunty orne	9916	
trwale użytki zielone:		
I	0	0
II	1	0,18
III	35	6,48
IV	258	47,7
V	189	35

VI	56	10,37
VIz	1	0,18
razem trwałe użytki zielone	540	
Razem użytki rolne	10456	

Tabela 5 Klasy bonitacyjne użytków rolnych

Na terenie gminy zdecydowanie przeważają grunty należące do kompleksu pszennego dobrego (łącznie 57,3% powierzchni gruntów ornych) oraz żytniego bardzo dobrego (16,3%). Należy zauważyć także stosunkowo wysoki udział gruntów kompleksu pszennego wadliwego (8,6%). Natomiast bardzo niski jest udział kompleksów o niskiej przydatności rolniczej, tj. żytniego słabego (3,3%) i żytniego bardzo słabego (0,7%). Przestrzennie na obszarze gminy grunty o wysokiej przydatności rolniczej dominują na wysoczyźnie morenowej, natomiast o niskiej przydatności rolniczej – w północnej części gminy, w strefie krawędziowej doliny Wisły, w rejonie Płachaw, Błędowa i Wiewiórek.

Warunki przyrodnicze produkcji rolnej oceniane metodą bonitacji punktowej, wg IUNG Puławy (1982r.) wskazują na bardzo wysoki sumaryczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszący 83,1pkt, co jest wartością najwyższą spośród gmin powiatu wąbrzeskiego i jedną z najwyższych w województwie kujawsko-pomorskim.

Pod względem wartości rolniczej największą powierzchnię zajmują gleby wysokich i średnich klas bonitacyjnych (IIIb, IVa), stanowią one łącznie ponad 74% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Analiza udziału poszczególnych klas bonitacyjnych gleb w strukturze użytków rolnych wskazuje na przewagę gruntów III klasy (53,0% powierzchni gruntów ornych) oraz IV klasy (42,9%). Pozostałe klasy mają niewielki udział, a grunty V i VI klasy zajmują łącznie tylko 3,4% powierzchni gruntów ornych. Wśród trwałych użytków zielonych zajmujących 5,5% powierzchni użytków rolnych przeważają użytki IV i V klasy.

Lasy

Lasy i grunty leśne na terenie gminy Płużnica według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku, zajmują powierzchnię około 349ha, co stanowi 2,89% ogólnej powierzchni gminy, a wskaźnik lesistości gminy należy do najniższych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego.

Rozmieszczenie kompleksów leśnych jest nierównomierne z uwagi na wysoką rolniczą przydatność gleb. W otoczeniu jezior Wieczno Północne i Południowe oraz Płużnickiego znajdują się lasy na siedliskach boru mieszanego i olsu, z większym udziałem wyższych klas wiekowych. W północnej części gminy – w strefie krawędziowej doliny Wisły - występują lasy na siedliskach boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego. Dominują tutaj drzewostany sosnowe z udziałem gatunków liściastych, przeważnie młodszych klas wiekowych. Szczegółowe zasady gospodarki leśnej, w której oprócz funkcji gospodarczych lasu dużą rolę odgrywa ich znaczenie ekologiczne zawarte są w planach urządzenia lasu Nadleśnictw Golub-Dobrzyń i Jamy.

Większość lasów to lasy publiczne (189ha), w tym Skarbu Państwa 187ha i gminy 2ha. Lasy prywatne zajmują 160ha. Część lasów na obszarze gminy została uznana za ochronne. Są to głównie lasy wodochronne w rejonie zachodniego brzegu jeziora Wieczno Południowe oraz między jeziorami Wieczno Północne a Płużnickim, jak również lasy glebochronne położone w strefie krawędziowej doliny Wisły, na północ od wsi Błędowo i Wiewiórki.

Szata roślinna

Szate roślinną obszaru gminy Płużnica stanowią agrocenozy pól uprawnych, nieużytki, niewielkie kompleksy leśne, parki podworskie oraz zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przywodne.

Przeważająca część obszaru gminy Płużnica pod względem rodzaju roślinności wykazuje cechy charakterystyczne dla terenów użytkowanych rolniczo. Jest w większości uboga w zieleń wysoką. Z elementów roślinności dominują tutaj agrocenozy pól uprawnych. Występują także murawy z roślinnością zielną na powierzchniach nieużytkowanych rolniczo. Występują lokalnie miejsca z roślinnością segetalną (chwasty) i ruderalną (zwłaszcza przy drogach). Wzdłuż większości dróg występują aleje i szpalery drzew. Podlegają one ochronie przed degradacją ze względu na pełnione funkcje: wiatrochronną i krajobrazotwórczą.

Oprócz zasobów leśnych na uwagę zasługują także parki podworskie. Poza znaczeniem historycznym parki te pełnią ważną funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze krajobrazu rolniczego na obszarach wiejskich.

Na terenie gminy Płużnica znajdują się parki podworskie w następujących miejscowościach: Bartoszewice – 3,8ha, Błędowo – 1,5ha, Czaple – 1,2ha, Czaple-Cholewice – 1,0ha, Działowo – 1,4ha, Goryń – 1,4ha, Józefkowo – 6,3ha, Mgowo – 5,4ha, Orłowo – 3,7ha, Płużnica – 1,3ha, Uciąż – 1,1ha i Wielzijdz – 0,53ha. Na szczególną uwagę ze względu na znaczną powierzchnię lub wyjątkowo cenny drzewostan zasługują parki w: Bartoszewicach, Józefkowie, Mgowie i Orłowie. Parki w Bartoszewicach i Orłowie są wpisane do rejestru zabytków i podlegają ochronie na mocy przepisów o ochronie zabytków. Ochrona parków polega na: zakazie dokonywania wszelkich zmian naruszających układ przestrzenny parku, zakazie wznoszenia budowli i wykonywania robót szkodliwych dla parku, niezbędnej pielęgnacji roślinności urządzeń parkowych. Oprócz znaczenia historycznego, architektonicznego i naukowo – dydaktycznego pełnią też funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze. Są często jedynymi enklawami zieleni na bezleśnych obszarach wysoczyzny morenowej. Jednak w większości parki są zaniedbane, mają nieczytelny układ przestrzenny i nie funkcjonujący system wodny. Wymagają rewaloryzacji, niekiedy wręcz rekonstrukcji oraz fachowej pielęgnacji.

Ponadto tereny zieleni urządzonej stanowią cmentarze. Poza funkcją społeczną i historyczną cmentarze spełniają funkcję ekologiczną wzbogacając środowisko przyrodnicze i urozmaicając krajobraz.

Na obszarze gminy Płużnica znajdują się wielkoprzestrzenne formy ochrony krajobrazu. Są to fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu:

- „Obszar kompleksu torfowiskowo-jeziorno-leśnego Zgniłka-Wieczno-Wronie”. Powierzchnia obszaru na terenie gminy wynosi 1324 ha. Zajmuje południową część gminy i chroni:

- kompleks torfowiskowy ze zbiorowiskami roślinnymi i szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt,
  - największe na terenie Pojezierza Chełmińskiego jezioro Wieczno o dobrej jakości wody użytkowane rekreacyjnie i będące jednocześnie miejscem lęgowym ptactwa,
  - kompleksy leśne.
- „Obszar strefy krawędziowej doliny Wisły” o powierzchni 514,0ha znajduje się w północnej części gminy i chroni wysoką, stromą i malowniczą strefę krawędziową Doliny Dolnej Wisły wraz z terenami przyległymi.

Łączna powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy Płużnica wynosi 1838ha, co stanowi 15,4% ogólnej powierzchni.

Na obszarze gminy znajduje się szereg indywidualnych form ochrony przyrody, jak pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Celem ochrony pomników przyrody m.in. sędziwych i okazałych drzew jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości naukowej, kulturowej i historycznej, odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. Łącznie na terenie gminy znajduje się 8 pomników przyrody, w większości to pojedyncze drzewa i grupy drzew:

- grupa 3 drzew w parku w Józefkowie,
- grupa 7 drzew w parku w Józefkowie,
- dąb w oddz. 39a leśnictwa Wronie,
- aleja 361 drzew, w tym 309 jesionów i 25 kasztanowców wzdłuż drogi Płużnica-Orłowo,
- grupa 10 dębów szypułkowych w oddz. 39a leśnictwa Wronie,
- wyspa na jeziorze Wieczno – odnoga bartoszewicka – miejsce lęgowe ptaków,
- grupa 2 drzew: głóg jednoszyjkowy i wiąz szypułkowy w oddz. 49c leśnictwa Nielub,
- dąb szypułkowy w parku w Czaplach.

Jeziora

Istniejące zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne występują głównie wzdłuż cieków wodnych, rowów odwadniających, na stokach, skarpach i miedzach. Na terenie gminy znajdują się 4 jeziora, o powierzchni przekraczającej 20ha.

W jeziorze Wielkądzkim bierze początek największy ciek przepływający przez teren gminy – Struga Toruńska. W przeszłości jeziora Wieczno Północne i Południowe stanowiły jeden akwen wodny. Na skutek prac melioracyjnych następowało obniżanie poziomu zwierciadła wody i stopniowe zarastanie. Na mapach niemieckich z lat 1907-1911 akweny północny i południowy połączone były kilkoma przesmykami. W latach sześćdziesiątych kontaktowały się przez wąski przesmyk. Obecnie przepływ wód odbywa się poprzez kanał (o długości ok.120m.), co powoduje, że jeziora są odrębnymi ekosystemami wodnymi.

Jezioro Wieczno Północne o powierzchni 147,6ha, średnia głębokość 3,7m. Roślinność wynurzona zajmuje powierzchnię 11,8ha i występuje na 88 % długości linii brzegowej. Zachodni brzeg przylega do pasa łąk, północny częściowo przylega do wąskiego pasa drągowiny sosnowej. Od strony północno-wschodniej występuje podmokłe zadrzewienie wierzbowo-jesionowo-olszowe. Strona południowo zachodnia porośnięta

jest krzewami wierzbowymi oraz piętnastometrowym pasem trzciny pospolitej. W odległości ok. 400 metrów od zachodniego brzegu jeziora znajduje się niewielka wyspa (od 9 lipca 1998 r. pomnik przyrody). Wyspa porośnięta jest krzewami bzu czarnego oraz olszą czarną a w podszycie dominuje pokrzywa zwyczajna. Wyspa jest miejscem lęgowym ptaków, głównie kormorana czarnego. Spotkać można ok. 18 gatunków ptaków odbywających lęgi. Dominującym gatunkiem pod względem liczby par jest kormoran czarny. Często spotkać można rybitwę zwyczajną, rybitwę czarną, gęgawę oraz mewę śmieszkę.

Jezioro Wieczno Południowe o powierzchni 199,4ha jest zbiornikiem płytkim, o średniej głębokości 2,2m. Na terenie gminy Płużnica leży część północna jeziora. Roślinność wynurzona pokrywa powierzchnię w 15,2 % i zajmuje 84 % długości linii brzegowej. Jezioro otoczone jest w całości przez zwarty drzewostan z dominacją olszy czarnej, sosny zwyczajnej i jesionu wyniosłego. Spotkać można także dęby bezszypułkowe, brzozy brodawkowate, topole szarą i świerk zwyczajny. Pośrodku jeziora znajduje się wyspa porośnięta głównie trzciną pospolitą i krzewami wierzbowymi. Zaobserwować można ok. 10 gatunków ptaków lęgowych. Dominują głównie rybitwy zwyczajne, rybitwy czarne i gęgawy.

Jezioro Płużnickie zajmuje powierzchnię 43,4ha. Głębokość maksymalna zbiornika nie przekracza 3m. W północnej części do akwenu wpływa Struga Toruńska, która od strony południowej łączy się z jeziorem Wieczno Północne. Wschodni brzeg jeziora porośnięty jest drzewostanem świerkowo-topolowym. Na brzegu południowym występuje pas szuwaru trzcinowego. Od wschodu i północy jezioro otoczone jest olsem porzeczkowym. Na jeziorze znajduje się wyspa porośnięta głównie lipą drobnolistną. W podszycie dominuje glistnik jaskółcze ziele. Nad jeziorem Płużnickim zaobserwować można ok. 9 gatunków ptaków wodnych lęgowych. Dominuje głównie gęgawa i krzyżówka. W okolicach jezior spotkać można także czernice, głowienki, cyranki, łyski, perkozy dwuczube, łabędzie nieme oraz będącego pod ścisłą ochroną ptaka drapieżnego z rodziny jastrzębiowatych - błotniaka stawowego.

Jezioro Wielzijdzkie o powierzchni 43,5ha o maksymalnej głębokości 13m. Brzeg jeziora pozbawiony są lasów i graniczy z polami uprawnymi. W tym jeziorze swoje źródła ma Struga Toruńska. Jezioro jest wydłużone równoleżnikowo, a brzegi są stosunkowo łatwo dostępne. Nad brzegami jeziora rozwija się budownictwo turystyczne i rekreacyjne.

Lp.	Jezioro	Powierzchnia	Głębokość
1.	Wieczno Północne	147,6	3,7
2.	Wieczno Południowe	199,4	2,2
3.	Płużnickie	43,4	1
4.	Wielzijdzkie	43,5	5,5

Tabela 6 Powierzchnia jezior w Gminie Płużnica ⁴

⁴ Źródło: Opracowane na podstawie danych UG w Płużnicy

Zwierzęta

Najwięcej zwierząt spotkać można wokół jezior z kompleksami leśnymi. W okolicach jeziora Wieczno Płd. i Płn. oraz Płużnickiego pojawiają się ptaki drapieżne takie jak: jastrząb, błotniak stawowy, rybołów, bielik, sokół wędrowny, myszołów zwyczajny. Wśród ssaków drapieżnych spotkać można: lisy, jenoty, borsuki, kuny leśne, kuny domowe, tchórze i wydry. Na terenie gminy Płużnica znajduje się 27 gniazd bociana białego, będącego pod ścisłą ochroną. Od 2004r. uczniowie szkoły podstawowej w Płużnicy przeprowadzają inwentaryzację liczebności bociana białego na terenie gminy.

W Działowie znajduje się ogród dzikiej zwierzyny oraz stadnina koni. Dużą atrakcją terenu jest okazała ferma strusi afrykańskich mieszcząca się w Płużnicy.

Typowym elementem krajobrazu są również polodowcowe bagna i naturalne oczka wodne. Niektóre siedliska bagienne są zadrzewione i tworzą specyficzny typ zbiorowisk roślinnych - zarośla wierzbowe lub olchowe, które spełniają ważną rolę w utrzymaniu bioróżnorodności terenu.

Powietrze

Według przeprowadzonej przez WIOŚ klasyfikacji powietrza atmosferycznego cała gmina znalazła się w najkorzystniejszej klasie - A. Dobry stan powietrza sprzyja rozwojowi porostów, które można zaobserwować na korze drzew przydrożnych, na płotach i kamieniach płytach cementarych.

Na terenie gminy, ani w bliskim jej sąsiedztwie, nie występują obszary Natury 2000. Najbliżej zlokalizowane obszary Natura 2000 to dolina Dolnej Wisły PLB040003, obszar oddalony o około 20km.

Klimat

Klimat omawianego terenu nie różni się zdecydowanie od reszty Polski. Charakteryzuje go przejściowość i zmienność ze średnią roczną temperaturą 6,5°C i średnią roczną sumą opadów w granicach 530mm. Okres wegetacji roślin trwa ok. 215 dni.

Na terenie gminy Płużnica w ostatnich latach nie odnotowano wystąpienia zjawisk atmosferycznych o charakterze katastrofalnym. Nie ma na ten temat także danych archiwalnych. Teren ten w skali kraju i regionu nie jest specjalnie podatny na tego typu zjawiska, lecz nie można wykluczyć wystąpienia wiatru o znacznej sile np. huraganu, orkanu itp.

1.3. WALORY KULTUROWE

Jako walory kulturowe występujące na danym terenie należy rozumieć walory architektoniczne, zabytkowe obiekty budownictwa ludowego, zachowane układy ruralistyczne, obrzędy, tradycje oraz wydarzenia kulturalne.

Do najważniejszych kulturowych atrakcji gminy Płużnica można zaliczyć:

- Obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków (wg danych z Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, stan na 31 grudnia 2008):
  - Bartoszewice: zespół dworski i folwarczny (XIX-XX); dwór (willa) (1913-1917); park (1 poł. XIX); folwark (k. XIX): rządcówka, spichrz (XIX/XX), obora, chlewnia, kuźnia (XIX);

- Błędowo: kościół par. p.w. św. Michała Archanioła (pocz. XIV, 1923-1924); cmentarz przykościelny; zespół dworski (1 poł. XIX): dwór, 2 oficyny, browar;
  - Józefkowo: zespół dworski: dwór (poł. XIX, 3 ćw. XIX, ok. 1915); park (poł. XIX) – cenny różnogatunkowy drzewostan;
  - Mgowo: kaplica dworska p.w. św. Barbary (1734);
  - Nowa Wieś Królewska: kościół par. p.w. św. Jana Chrzciciela (XIII/XIV);
  - Orłowo: zespół dworski i folwarczny: dwór (dec. pałac) (1855 1874), oficyna (4 ćw. XIX), park (XIX), folwark (z terenem podwórza gospodarczego i ogrodu) (1870-1880) – 2 stodoły, obora (1877), chlewnia (1898), spichrz (4 ćw. XIX), stajnia (1897);
  - Płużnica: kościół p.w. św. Małgorzaty, k. XIV.
- Zabytkową drewnianą chatę krytą trzcina z XVIII wieku w Nowej Wsi Królewskiej, funkcjonującą do dziś jako budynek mieszkalny;
  - Zabytkowe, choć nie wpisane do rejestru zabytków założenia pałacowo – parkowe lub dworsko – parkowe w miejscowościach: Działowo, Mgowo, Czaple, Goryń, Uciąż, Wielzijdz;
  - Kapliczkę pochodzącą z początku XX wieku w Działowie;
  - Pochodzący z X – wieku okop wznoszący się na wzgórzu nad jeziorem Wieczno;
  - Pieszy szlak turystyczny Grudziądz – Ryńsk (41,0 km), znaki czerwone – zachęta do podziwiania niezwykłych zakątków Ziemi Chełmińskiej (piękne wiejskie, gotyckie kościoły, liczne dwory i pałace oraz szereg pamiątek związanych z architekturą obronną); na terenie gminy Płużnica ma długość ok. 7,5km, prowadzi przez Nową Wieś Królewską i Czaple do Przydwórza (PTTK Toruń).

Część walorów kulturowych gminy Płużnica nie jest jednak właściwie utrzymana i wyeksponowana. Niektóre zespoły pałacowo-parkowe zostały zaniedbane, w wyniku czego ich stan uległ pogorszeniu, zagrożeniu uległa część drzewostanu a układ przestrzenny stał się w nich mało czytelny.

Obiekty rekreacyjne i ośrodki kultury:

- stadnina koni „Joker” w Działowie – nauka jazdy konnej, wyjazdy w plener, przejażdżki konne w siodle i bryczkami, kuligi z pochodniami (w zimie);
- Gminna Biblioteka Publiczna w Płużnicy oraz Biblioteka Publiczna w Nowej Wsi Królewskiej;
- Hala sportowa w Nowej Wsi Królewskiej;
- Sala gimnastyczna w Płużnicy;
- świetlice wiejskie- Bartoszewice, Bielawy, Czaple, Orłowo, Ostrowo, Józefkowo, Błędowo, Dąbrówka, Kotnowo, Nowa Wieś Królewska, Uciąż, Mgowo, Płużnica, Działowo, Wielzijdz – wykorzystywane na różne cele – zajęcia dla dzieci i młodzieży, organizacja imprez okolicznościowych (wesela, komunie, pogrzeby), spotkań sołeckich i zabaw tanecznych.

1.4. TURYSTYKA I WYPOCZYNEK

Przy ocenie atrakcyjności turystycznej obszaru decydujące znaczenie mają istniejące zasoby kulturowe i historyczne, zasoby przyrodnicze, organizowane imprezy oraz istniejąca infrastruktura turystyczna. Gmina Płużnica posiada liczne zabytki kultury materialnej i niematerialnej oraz atrakcje przyrodnicze (przedstawione w poprzednim rozdziale), które stanowić mogą podstawę oferty turystycznej gminy. Niestety na terenie gminy brak jest infrastruktury turystycznej, umożliwiającej zorganizowany wypoczynek: przede wszystkim bazy noclegowej oraz infrastruktury nad jeziorami.

Baza noclegowa i gastronomiczna:

- Gospoda przy Piecu w Płużnicy;
- Tanie noclegi w Działowie, głównie z przeznaczeniem dla pracowników firm;
- lokal szkoleniowy wyposażony w bazę noclegową w Orłowie - Zielona Szkoła; możliwość organizacji biwaków, zjazdów dla dzieci i młodzieży.
- Gospodarstwo Agroturystyczne w Płużnicy.
- Gmina Płużnica corocznie organizuje kilka imprez, które mają jednak raczej lokalny charakter. Do imprez tych należą:
  - „Święto Rodziny” – coroczna czerwcową tradycja.
  - „Święto Konia” - prezentacja konnych tradycji;
  - „Dożynki Gminne” - uwieńczenie zakończenia prac rolnych, promocja walorów wsi;

Obecna oferta festynów gminnych jest niewystarczająca. Szansą na zmianę opisaną powyżej sytuacji są środki, jakie gmina pozyskuje w ramach działalności Lokalnej Grupy Działania Wieczno oraz Lokalnej Grupy Rybackiej „Rybak”. Duża część z tych środków zostanie przeznaczona na nową infrastrukturę turystyczną nad jeziorami w Wielądzu i Ostrowie.

1.5. GOSPODARKA PRZESTRZENNA NA OBSZARZE GMINY

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, do podstawowych zadań gminy należą m.in. sprawy ładu przestrzennego. Planowanie przestrzenne stanowi kluczowy element w planowaniu strategicznym rozwoju gminy. W ramach opracowywanych dokumentów dokonuje się analizy i wyznacza kierunki zagospodarowania w zakresie: nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe i letniskowe, terenów rekreacyjnych, brakujących elementów infrastruktury technicznej (drogi, kanalizacja, gazyfikacja).

Podstawą planowania przestrzennego w gminie stanowi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Plan jest aktem prawa miejscowego, może być opracowany dla terenu całej gminy, bądź dla określonych jej obszarów. Gmina Płużnica dysponuje:

- Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego dla obszaru obejmującego wsie Płużnica i Czaple (na podstawie uchwały Nr XXIX/195/2009 RADY GMINY PŁUŻNICA z dnia 29 grudnia 2009r.),
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla wsi Ostrowo,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla wsi Wieldzadz,
- Na podstawie uchwały nr VII/47/2011 z dnia 29 czerwca 2011 r. przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Płużnica obejmującego część wsi Wieldzadz, Kotnowo, Czaple, Józefkowo i Płużnica z przeznaczeniem na lokalizację elektrowni wiatrowych. O przyjęciu planu wystąpiły firmy Baltic Wind i Nowa Energia,
- Na podstawie uchwał nr XIII/110/2012 i nr XIII/111/2012 z 1 lutego 2012 roku przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Płużnica w części miejscowości Płużnica oraz Józefkowo.

Podstawą dla opracowania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego zgodnie z Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 9 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) studium nie jest aktem prawa miejscowego. Nie jest więc przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydania jakichkolwiek decyzji administracyjnych. Merytorycznie jednakże studium jest ważną częścią lokalnego systemu planowania. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy opracowuje się je w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Płużnica posiada aktualny dokument Studium. Został on opracowany w roku 2008 i stanowi podstawowy dokument wyznaczający kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy. Podstawowymi celami rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Płużnica przedstawionymi w Studium są:

- korelacja wszelkich działań rozwojowych związanych z kształtowaniem zagospodarowania przestrzennego, podejmowanych na obszarze gminy,
- zrównoważone wykorzystanie istniejących zasobów dla rozwoju gminy,
- stworzenie sprawnie i zgodnie funkcjonującej struktury przestrzennej złożonej z terenów rolniczych, leśnych, przyrodniczych oraz komercyjnych i terenów mieszkaniowych,
- stworzenie warunków dla podniesienia standardu życia ludności na obszarze gminy poprzez poprawę warunków zamieszkania i rozwój skoncentrowanego budownictwa mieszkaniowego,
- wykształcenie w strukturze przestrzennej gminy ośrodków budujących tożsamość lokalną,
- stworzenie warunków dla rozwoju inwestycji w zakresie przedsiębiorczości, inwestycji proekologicznych oraz związanych z energetyką odnawialną,
- stworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, w tym agroturystycznej,
- podnoszenie jakości środowiska przyrodniczego,
- ochrona i zachowanie najcenniejszych elementów środowiska przyrodniczego na obszarze gminy,
- stworzenie warunków do wzmacniania tożsamości lokalnej poprzez: ekspozycję,
- właściwe zachowanie walorów i kształtowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego i naturalnego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego i poprawę estetyki gminy.

W studium dla zachowania wysokiego stanu środowiska naturalnego i walorów krajobrazu, za podstawowy kierunek kształtowania struktury przestrzennej gminy uważa się harmonijne współlistnienie terenów zabudowanych, terenów rolniczych i terenów przyrodniczych. Przez harmonijne współlistnienie rozumie się nie tylko działania zmierzające do tworzenia nowoczesnej przestrzeni zurbanizowanej i realizacji potrzeb wynikających z kierunków rozwoju gospodarczego, społecznego i wzrostu jakości życia mieszkańców gminy, ale także działania wynikające z konieczności ochrony zasobów przyrodniczych i walorów kulturowych i zapewnienia właściwych warunków dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy czym działania ochronne zgodne będą z ideą trójochrony, czyli równorzędnego traktowania ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Pozwoli to zarówno na racjonalne wykorzystanie i gospodarowanie istniejącymi zasobami dla rozwoju gminy, jak również na zachowanie tych zasobów dla przyszłych pokoleń.

1.6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Położenie gminy Płużnica w bezpośrednim sąsiedztwie przebiegającej autostrady A1, lokalizacja w odległości zaledwie kilku kilometrów węzła autostradowego w Lisewie, położenie przy drodze wojewódzkiej prowadzącej do Wąbrzeźna oraz bliskość Torunia i Grudziądz są tymi wskaźnikami, które powinny wpłynąć na rozwoju budownictwa mieszkaniowego w gminie. Dostępność zasobów

mieszkańczych winna być nie tylko skutkiem atrakcyjności danego obszaru, ale również – impulsem dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Sieć wodociągowa

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy Płużnica w roku 2011 wynosiła 192km. Długość sieci wodociągowej obsługiwanej przez stację w Płużnicy wyniosła 61,5 km, natomiast obsługiwanej przez stację w Mgowie – 130,5km (stan na 31.12. 2011r.). Na terenie gminy na koniec 2011 roku istniało 914 przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych. Korzysta z nich ponad 99% ogółu ludności gminy. Spośród 20 miejscowości na terenie gminy, wszystkie posiadają pierścieniową sieć wodociągową. Cały rezerwuar wody pitnej z ujęć na terenie gminy spełnia normy w zakresie parametrów fizykochemicznych. Na terenie gminy Płużnica znajdują się 4 ujęcia wody zasilające wodociągi zbiorowe, a łączna ich wydajność wynosi ok. 4800 m³/d. Stacja w Mgowie posiada trzy ujęcia wody wraz z punktami jej uzdatniania. Pozwalają one zasilić w wodę całą gminę, a także gminy sąsiednie. W latach 2010 - 2011 przeprowadzono inwestycje polegającą na rozbudowie stacji uzdatniania wody poprzez wymianę urządzeń do uzdatniania wody, rurociągu i pomp głębinowych. Ponadto w II etapie inwestycji wymieniono zbiorniki retencyjne, wykonano ocieplenie budynków i poprawiono ogólny ich stan.

Trzy ujęcia znajdujące się w Płużnicy dostarczają wodę do wsi gminnej. Pobór wody z tych ujęć jest niewielki – jednak stanowić one mogą w razie potrzeby dodatkowe źródło wody dla ludności.

Większość sieci wodociągowej na terenie gminy Płużnica wykonana jest z PCV, część z rur żeliwnych, jednak 20 km sieci wodociągowej wykonana jest z użyciem azbestu. W 2007 r. stacje w Płużnicy i Mgowie dostarczyły ludności 171,1 dam³ wody, przy czym jej zużycie z wodociągów wyniosło 38,1 m³/odbiorcę (Bank Danych Regionalnych 2009).

W roku 2013 planowana jest inwestycja polegająca na budowie wodociągu w miejscowości Błędowo, która poprawi stan istniejącej infrastruktury.

Gospodarka ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w grudniu 2011r. wyniosła 70,83km, a liczba przyłączy wynosiła 380. Z dostępnych danych dla roku 2007 wynika, że ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (44,4% mieszkańców gminy) odprowadziła 106,6 dam³ ścieków (Bank Danych Regionalnych 2009). Budowę sieci kanalizacji sanitarnej rozpoczęto w roku 1996, natomiast ostatnie odcinki zostały oddane do użytku w roku 2011.

Pomimo jej intensywnego rozwoju, część miejscowości gminnych nadal nie jest do tej sieci przyłączona. Do miejscowości tych należą: Płachawy, Błędowo, Wiewiórki, Bągart, Pólko, Uciąż, Ostrowo, Bielawy oraz Józefkowo.

Ścieki z większej części gminy Płużnica odprowadzane są do oczyszczalni w Wąbrzeźnie, która to przyjmuje 65% ścieków z terenu powiatu. Obiekt w Wąbrzeźnie należy do oczyszczalni mechaniczno-biologiczno-chemicznych, która w 2007r. oczyściła 646 tys. m³ ścieków. Stosunkowo niewielka mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia znajduje się w Płużnicy, która obsługuje wyłącznie miejscowość gminną.

W 2007r. oczyszczalnia przyjęła i oczyściła 24 tys. m³ ścieków, z których woda została odprowadzona do jeziora Płużnickiego (zob. Raport o stanie środowiska...2008).

Na terenie gminy w zasadzie nie istnieje kanalizacja deszczowa. Nieliczne jej stare fragmenty wymagające gruntownej modernizacji nie tworzą spójnego systemu kanalizacji, z którego woda byłaby odprowadzana do oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Płużnica w roku 2002 wytworzono ogółem 1159,2Mg odpadów komunalnych. Z tej ilości 350Mg unieszkodliwiono na składowisku, a 5,4Mg zebrano selektywnie. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów. Odpady kierowane są na składowisko w Niedźwiedziu (gm. Dębowa Łąka).

Z bilansu odpadów wynika, że znaczna ich część (ok. 800Mg rocznie) trafia do środowiska w sposób niekontrolowany, powodujące jego zanieczyszczenie.

W 2011 roku 75% gospodarstw domowych posiadało podpisane umowy na wywóz śmieci. Gospodarstwa te posiadają również pojemniki do segregacji odpadów.

Na terenie gminy Płużnica działalność w zakresie zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania prowadzi jeden podmiot gospodarczy – Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych „Ekosystem” spółka z o.o. z siedzibą w Wąbrzeźnie.

System gromadzenia odpadów komunalnych dla przedsiębiorstw jest dostosowany indywidualnie do potrzeb wytwórców.

Według danych Urzędu Gminy selektywną zbiórką odpadów objęci są w zasadzie wszyscy mieszkańcy gminy. Nie organizuje się natomiast zbiórek odpadów wielkogabarytowych. Odpady niebezpieczne z terenu gminy składowane są natomiast w Grudziądzu przy Szpitalu Specjalistycznym na ul. Generała Sikorskiego.

W 2011 roku, w gmina Płużnica przystąpiła do programu unieszkodliwiania azbestu finansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Do programu zgłosiło się 12 osób, u których zutylizowano ok. 39 ton azbestu.

Energia elektryczna

Gmina Płużnica znajduje się na obszarze działania Zakładu Energetycznego Toruń, Rejonu Energetycznego Grudziądz i Posterunku Energetycznego w Wąbrzeźnie. Zaopatrzenie w energię jest realizowane przede wszystkim liniami kablowo-napowietrznymi.

Sieć elektroenergetyczna w istniejącym kształcie zabezpiecza istniejące tereny zurbanizowane. Istnieją moce na istniejącej sieci umożliwiające obsługę pojedynczych inwestycji. Inwestycje o zwiększonym zapotrzebowaniu na prąd, w szczególności obiekty przemysłowe wymagają rozbudowy stanu istniejącej sieci. Takie możliwości istnieją, i w miarę potrzeby zakład energetyczny jest w stanie zapewnić rozbudowę. Stacje transformatorowe o 110/15kV, które dostarczają prąd do miejscowości w gminie Płużnica zlokalizowane są poza jej terenem. Tego typu źródłami zasilania dla gminy Płużnica są GPZ-y (Główne Punkty Zasilania) 110kV/15 kV zlokalizowane w Wąbrzeźnie, Chełmży, Węgrowie k/Grudziądza, Chełmnie i Lisewie. Zakład energetyczny i jego posterunki dbają o to by wszystkie stacje transformatorowe WN

posiadały pewne rezerwy mocy pozwalające na wzrost jej poboru. W razie potrzeby rezerwy te są zwiększane.

Na terenie gminy zlokalizowane są odcinki następujących linii wysokiego napięcia:

- elektroenergetyczna linia 400kV relacji Grudziądz Węgrowo - Płock, ze strefą ochronną 2x55m licząc od osi linii,
- elektroenergetyczna linia 220kV relacji Jasiniec k/Bydgoszczy – Grudziądz Węgrowo, ze strefą ochronną 2x40m licząc od osi linii,
- elektroenergetyczna linia 220kV relacji Toruń Elana - Grudziądz Węgrowo, ze strefą ochronną 2x40m licząc od osi linii,
- elektroenergetyczna linia 110kV relacji Wąbrzeźno – Lisewo, ze strefą ochronną 2x20m licząc od osi linii,
- elektroenergetyczna linia 110kV relacji Lisewo – Węgrowo k/Grudziądza, ze strefą ochronną 2x20m licząc od osi linii.

Na terenie gminy Płużnica coraz większą rolę odgrywać będą odnawialne źródła energii w postaci elektrowni wiatrowych. Z analizy danych IMiGW oraz mapy gminy wynika, że obszar gminy Płużnica znajduje się w III - korzystnej strefie, a więc na jej terenie istnieją sprzyjające warunki wiatrowe dla uzyskiwania energii z tego źródła. Na wysokości 30 metrów nad poziomem gruntu o klasie szorstkości od 0 do 1, energia użyteczna wiatru mieści się w granicach 1000-1250kWh/m²/rok (powierzchnia dotyczy skrzydeł siłowni). Istniejące na terenie gminy otwarte przestrzenie oraz wyniesienia moreny falistej wpływają korzystnie na wydajność siłowni wiatrowych. Z tego też względu można szacować, iż duża część terenów posiada pierwszą klasę szorstkości. Obszary takie, cechują się otwartymi polami uprawnymi z niskimi pojedynczymi zabudowaniami oraz lekko pofałdowanym terenem. Z uwagi na przedstawione wyżej korzystne uwarunkowania przyrodnicze należy rozważyć możliwość budowy siłowni na terenie gminy.

Według stanu na koniec grudnia 2011 roku na terenie gminy zlokalizowane były 4 siłownie wiatrowe 2szt. w Płużnicy oraz po jednej w Nowej Wsi Królewskiej i w Bartoszewicach. Kolejne turbiny wiatrowe planowane są w kolejnych latach w Płużnicy, Ostrowie, Bielawach, Józefkowie, Błędowie, Płachawach, Nowej Wsi Królewskiej oraz Bągarcie.

Potrzeby cieplne gminy zabezpieczane są w oparciu o źródła indywidualne (kotłownie wbudowane, piece stałopalne, ogrzewanie elektryczne akumulacyjne, ogrzewanie kominkowe). Są to drobne źródła niepodlegające inwentaryzacji. Z informacji Urzędu Gminy wynika, że zaledwie 15% mieszkań ogrzewanych jest olejem opałowym. Pozostałe 85% mieszkań korzysta z ogrzewania na węgiel. Podobne relacje źródeł energii można zauważyć jeśli weźmie się pod uwagę wyłącznie budynki wielorodzinne – bloki byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Udział mieszkań ogrzewanych olejem opałowym wynosi 14%, węglem kamiennym 86%. Zaledwie kilka gospodarstw domowych na terenie gminy do ogrzewania domów wykorzystuje gaz.

Gazyfikacja

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 400mm relacji Włocławek-Gdańsk. Z zachodu na wschód przebiega kolejny gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 300mm stanowiący odgałęzienie od ww. magistrali, który łączy z nią miasta Wąbrzeźno, Brodnicę, Nowe Miasto Lubawskie, Jabłonowo Pomorskie oraz Łasin. Oba gazociągi leżące na terenie gminy Płużnica posiadają łączną długość 27,4km, jednak mieszkańcy gminy nie korzystają z gazu ziemnego z sieci ani do ogrzewania domów, ani do przygotowywania posiłków. Mieszkańcy używają natomiast gazu propan-butan dostarczanego w butlach.

Telekomunikacja. Na terenie gminy istnieją trzy maszty przekaźnikowe. Jeden maszt firmy Era znajduje się w Płużnicy, drugi firmy Orange w Błędowie, trzeci maszt firmy Polkomtel postawiono w Nowej Wsi Królewskiej.

Przez teren gminy nie przebiegają światłowody ani inne przewody, które umożliwiałyby dostęp do szerokopasmowego Internetu. Natomiast w zasadzie wszyscy mieszkańcy wszystkich miejscowości mogą korzystać natomiast z Internetu przesyłanego drogą radiową.

Istotne z punktu widzenia rozwoju sieci teleinformatycznej jest brak możliwości dostępu do sieci światłowodowej.

Na terenie gminy działa lokalny operator telekomunikacyjny, świadczący usługę bezprzewodowego dostępu do Internetu. Jego zasięgiem objęty jest teren całej gminy.

1.7. DROGI

Odpowiednia sieć dróg jest podstawą dla prawidłowego funkcjonowania transportu. Obsługę komunikacyjną gminy Płużnica zapewnia przede wszystkim system dróg, wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Budowa autostrady A1 – zmieniła usytuowanie gminy na wyjątkowo korzystną. Gmina położona jest przy jednym z najważniejszych szlaków transportowych Polski, łączącym w układzie północ - południe teren całego kraju. Węzeł komunikacyjny autostrady z drogą wojewódzką zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, w gminie Lisewo, co wpływa w istotny sposób na zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy Płużnica i może się stać impulsem dla jej rozwoju i wykreowania nowych funkcji.

Przez gminę przebiegają: 2 drogi wojewódzkie oraz pozostałe drogi powiatowe i gminne.

• Drogi wojewódzkie:

- droga nr 548 Stolno – Wąbrzeźno - Pląchoty. Droga wojewódzka nr 548 klasy G prowadząca do planowanej autostrady przebiega przez gminę Płużnica w układzie wschód – zachód. Miejscowość gminna Płużnica zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części terytorium gminy i położona przy drodze wojewódzkiej nr 548, łączącej drogę krajową nr 1 z drogą krajową nr 15. W kierunku wschodnim droga wojewódzka nr 548 prowadzi bezpośrednio do Wąbrzeźna, siedziby starostwa powiatowego i największego ośrodka miejskiego powiatu.
- droga nr 534 Paparzyn - Radzyń Chełmiński – Szabda klasy Z o długości 9,3 km w granicach gminy przebiega w północnej jej części. Droga ta ma mniejsze znaczenie dla gminy, niemniej

jednak jej znaczenie zdecydowanie ulegnie zmianie po wybudowaniu autostrady i wjazdu na nią pomiędzy Płużnicą i Lisewem. Układ komunikacyjny złożony z dróg wojewódzkich i części dróg powiatowych stanie się systemem dróg prowadzących do autostrady dla pojazdów jadących z rejonu Radzyna Chełmińskiego, Wąbrzeźna, a nawet Brodnicy.

● Drogi powiatowe:

Przebieg drogi	Numer	Klasa techniczna
Działowo-Stanisławki	1701	Z
Mgowo-Gawłowice	1421	L
Lisewo-Działowo	1617	L
Płużnica-Józefkowo	1702	L
Błędowo-Płużnica	1703	Z
Goryń-Wieldzadz	1704	L
Wiewiórki-Nowa Wieś Królewska	1705	L
Nowa Wieś Królewska-Czaple	1706	L
Nowa Wieś Królewska-Trzecianek	1707	L
Płużnica-Bocień-Dźwierzno	1716	Z
Czaple-Ryńsk	1717	L
Czaple-Bartoszewice-Trzciano	1718	L

Tabela 7 Drogi powiatowe⁵

● Drogi gminne:

Drogi gminne nie należą do dróg o wysokiej klasie technicznej oraz wysokiej jakości. Wszystkie 33 drogi gminne posiadają klasę D i w zasadzie na większości odcinków wymagają modernizacji. Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej bitumicznej posiadają łącznie długość 15,755km (zaledwie 24% ogólnej długości dróg gminnych), przy czym w ostatnich latach ich długość nie uległa zmianie. Spośród dróg gminnych, których długość w 2008r. wyniosła 66,95km (w 1999r. 63,85km), drogi o nawierzchni gruntowej miały długość 15,48km, natomiast o nawierzchni żuźlowej 24,86km (łącznie długość dróg gruntowych na koniec 2008r. wyniosła 40,3km tj. stanowiła 60% dróg gminnych).

Dzięki udziałowi dróg wojewódzkich, powiatowych na terenie gminy, podstawowe potrzeby ruchowe są zabezpieczone w sposób dostateczny, pod względem połączeń zewnętrznych.

Sieć dróg gminnych obejmuje drogi lokalne między poszczególnymi wsiami gminy. Zapewniają one łączność z centrum społeczno – administracyjnym, jakim jest Płużnica oraz umożliwiają dojazd do

⁵ Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Płużnica

przedsiębiorstw, pól uprawnych i gospodarstw. Potrzeby w zakresie dróg gminnych dotyczą przede wszystkim dalszej sukcesywnej modernizacji nawierzchni dróg, powierzchniowego utwardzania i wyrównywania nawierzchni, poszerzania jezdni i utwardzania poboczy, budowy chodników, przepustów, modernizacji zatok, wprowadzania barier akustycznych, w tym w postaci naturalnej zieleni

Należy podkreślić, że gmina na bieżąco i w miarę możliwości, ulepsza poszczególne fragmenty dróg gminnych.

Przez teren gminy przebiegała linia kolejowa Chełmża–Mełno, której nawierzchnie (torowiska) zostały rozebrane. Wzdłuż trasy znajdują się ciekawe zespoły budynków kolejowych, wymagające jednak generalnej modernizacji. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Wąbrzeźnie, Kornatowie oraz Wałdowie Szlacheckim.

Dobrze rozwiniętej sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym towarzyszy dobrze zorganizowany publiczny transport pasażerski, obsługiwany przez autobusy firmy PKS Grudziądz oraz przewoźników prywatnych.

1.8. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNO-SPOŁECZNE

Stan zaludnienia

Według danych GUS (stan na 31 XII 2010r.) teren gminy Płużnica był zamieszkiwany (wg faktycznego miejsca zamieszkania) przez 4 916 osób (wg. stałego miejsca zamieszkania było to 5 025 osób), co stanowiło 14,14% ludności powiatu wąbrzeskiego. Według danych Urzędu Gminy było to 5043 osób. Liczba kobiet wynosiła 2 417, a liczba mężczyzn 2 499. Gęstość zaludnienia wynosiła 41 osób na 1km² przy średniej gęstości zaludnienia na terenie powiatu wynoszącej 69 osoby na km². Najludniejszymi sołectwami w gminie są Płużnica, Mgowo, Nowa Wieś Królewska i Orłowo. Największą miejscowością w gminie jest Płużnica, w której zamieszkują 652 osoby, co stanowi 13,3% ogółu mieszkańców gminy. W ostatnich 3 latach zauważalne są niewielkie wahania w liczbie ludności, w 2009 roku wzrosła w porównaniu z 2008 rokiem, by w 2010 roku ponownie obniżyć się. W roku 2011 gmina składała się z 19 sołectw, w skład których wchodziło 20 miejscowości. Średnia liczba ludności miejscowości wynosi ok. 250 mieszkańców.

Rok	Liczba ludności			Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym			Liczba ludności w wieku produkcyjnym			Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym		
	K	M	O	K	M	O	K	M	O	K	M	O
2010	2 417	2 499	4 916	501	516	1017	1 416	1 767	3 183	500	216	716
2009	2 429	2 507	4 936	505	539	1 044	1 433	1 745	3 178	491	223	714
2008	2 434	2 484	4 918	517	555	1 072	1 440	1 707	3 147	477	222	699
2007	2443	2488	4931	536	568	1104	1449	1705	3154	458	215	673
2006	2472	2516	4988	552	596	1148	1464	1706	3170	456	214	670
2005	2470	2527	4997	566	623	1189	1455	1687	3142	449	217	666
2004	2490	2536	5026	597	658	1255	1436	1652	3088	457	226	683
2003	2482	2537	5019	623	672	1295	1405	1633	3038	454	232	686
2002	2439	2515	4954	634	668	1302	1360	1614	2974	445	233	678

M – mężczyźni, K – kobiety, O – ogółem

Tabela 8 Podstawowe dane demograficzne dla gminy Płużnica⁶

W strukturze ludności wyraźnie dominują osoby w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lata), które stanowią 64,75% ogółu mieszkańców. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (kobiety i mężczyźni poniżej 18 lat) to 20,69%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 lat, mężczyźni powyżej 64 lat) stanowią zaledwie 14,56 %.

W ogólnej strukturze płci dominują mężczyźni. Liczba mężczyzn w stosunku do liczby kobiet jest wyższa o 82 osoby. Oznacza to, że wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn wynosi 97, gdzie dla powiatu wąbrzeskiego wynosi on 104. Jest on również znacznie niższy niż wskaźnik wyznaczony dla terenu całego województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie wynosi on 107. Jedynie w grupie osób w wieku poprodukcyjnym znacznie dominują kobiety.

Wskaźnik	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	66,6	65,2	62,8	59	57,4	56,3	56,3	55,3	54,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	52,1	53	54,4	56	58,4	61	65,2	68,4	70,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	22,8	22,6	22,1	21,2	21,1	21,3	22,2	22,5	22,5

Tabela 9 Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie Gminy Płużnica⁷

⁶ Źródło: GUS (dane na 31.XII.2010 r).

⁷ Źródło: GUS

W ciągu ostatnich lat na terenie gminy liczba urodzeń żywych utrzymuje się na stosunkowo wysokim i w miarę stałym poziomie, co skutecznie rekompensuje ilość zgonów i pozwala stale utrzymać dodatnią wartość przyrostu naturalnego. Sytuacja ta jest zjawiskiem pozytywnym i wynika z dużej przewagi osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

Rok	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
2010	11,1	11,3	-0,2
2009	11,7	9,1	2,6
2008	9,3	6,9	2,4
2007	10,1	9,1	1
2006	11	9,6	1,4
2005	8,9	10,1	-1,2
2004	10,8	8,5	2,3
2003	9,6	9,8	-0,2
2002	13,5	8,8	4,7

Tabela 10 Wskaźniki ruchu naturalnego na terenie Gminy Płużnica⁸

Saldo migracji na pobyt stały gminny wg typu, kierunku i płci migrantów							
	w ruchu wewnętrznym			w ruchu zagranicznym			
	2008	2009	2010		2008	2009	2010
Ogółem	-15	-19	-18	Ogółem	1	2	-1
Mężczyźni	-3	1	-4	Mężczyźni	1	2	-1
Kobiety	-12	-20	-14	Kobiety	b.d.	b.d.	b.d.

Tabela 11 Saldo migracji na terenie Gminy Płużnica⁹

Uwzględniając strukturę płci i wieku ludności oraz dotychczasowe i przewidywane tendencje zachodzenia zjawisk ludnościowych oddziałujących na stan przyszłego zaludnienia, zaludnienie obszaru Gminy Płużnica w ciągu kolejnych lat winno być nieznacznie większe niż obecnie, jednak z możliwością nawet znaczących zmian w jego strukturze.

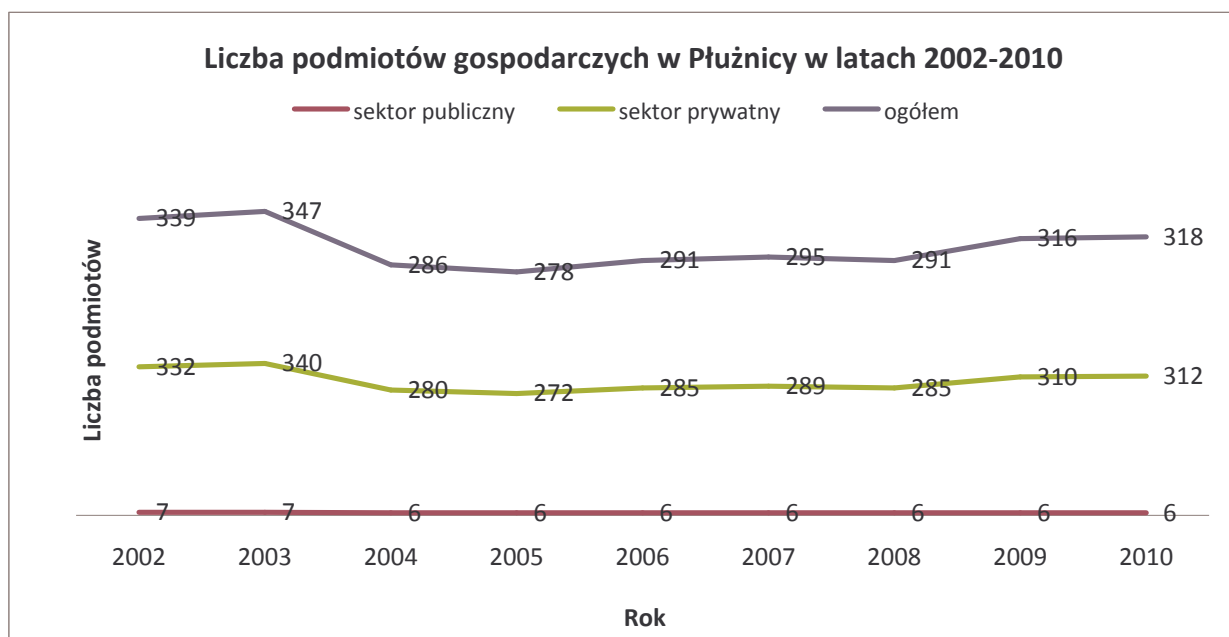
⁸ Źródło: GUS

⁹ Źródło: GUS

1.9. WYBRANE SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Aktywność gospodarcza ludności i bezrobocie

Obszar gminy Płużnica charakteryzuje się wysokim, jak na gminę wiejską, rozwojem przedsiębiorczości. W 2010 roku w gminie wg ewidencji działalności gospodarczej funkcjonowało 318 podmiotów gospodarczych. Większość jednostek to zakłady osób fizycznych (241 firm), 312 podmiotów reprezentowało sektor prywatny, a 6 sektor publiczny. W strukturze branżowej dominują jednostki z działów: handel (77), rolnictwo (38), przetwórstwo przemysłowe (31), budownictwo (43). Pozostała działalność to: transport (16), finansowo-ubezpieczeniowa i pozostała działalność usługowa (27).

Ryc. 2 Liczba podmiotów gospodarczych w Płużnicy w latach 2002-2010

Z danych Urzędu Gminy w Płużnicy wynika, że centrum gospodarczym gminy jest siedziba władz gminnych – miejscowość Płużnica. Z ogólnej liczby 318 - 139 zarejestrowanych jest w Płużnicy. Dwoma kolejnymi ważnymi ośrodkami koncentrującymi działalność gospodarczą są miejscowości Błędowo i Nowa Wieś Królewska.

Poza Płużnicą, która koncentruje na swoim obszarze najliczniejsze i najbardziej zdywersyfikowane działalności, pewne miejscowości wykazują specjalizację gospodarczą. Zwraca uwagę szczególnie sołectwo Wielzijdz, w którym zlokalizowane są wszystkie firmy związane z produkcją i sprzedażą wyrobów z drewna. Z kolei usługi budowlane są domeną – obok Płużnicy – sołectw Mgowo, Orłowo, Goryń i Nowa Wieś Królewska. Większość firm związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym jest zlokalizowanych w Płużnicy, w miejscowości Dąbrówka znajduje się piekarnia.

Pośród pozostałych branż działalności, jakie są prowadzone w gminie, zwraca uwagę liczebność firm transportowych oraz hurtowni (odpowiednio 16 i 7 firm), a także w pośrednictwie ubezpieczeniowym i działalności produkcyjnej – po 5 podmiotów gospodarczych.

Wyrazem aktywności lokalnej społeczności jest powołanie Towarzystwa Rozwoju Gminy Płużnica, które inicjuje przedsięwzięcia mające na celu rozwój gospodarczy i społeczny gminy.

Z uwagi na położenie gminy na polodowcowej wysoczyźnie morenowej, na której wykształciły się urodzajne gleby, podstawową funkcją rozwoju jest gospodarka rolna. Szczególnie w ostatnich latach nastąpił rozwój usług, w tym obsługi ludności i rolnictwa. Na bazie dawnych zakładów rolnych (PGR) wykształciły się prywatne zakłady rolne: w Działowie, Orłowie i Bartoszewicach oraz spółka pracownicza w Mgowie-Goryniu. W równym stopniu rozwija się produkcja roślinna, jak i zwierzęca.

Obszarem aktywizacji funkcji turystycznej stają się tereny położone wokół jezior: Wieczno, Płużnickie i Wielządźskie.

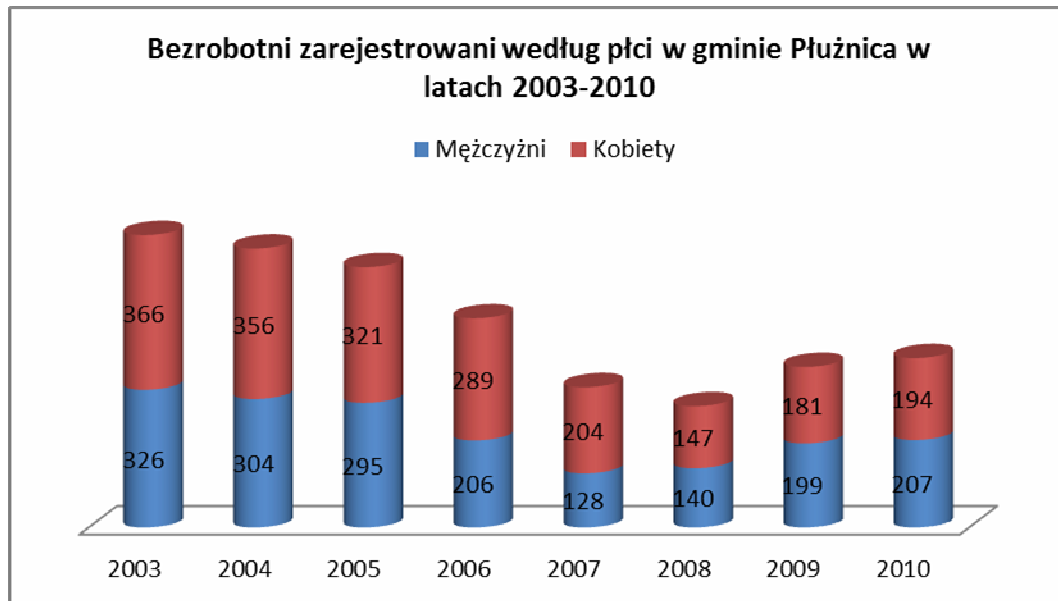
Według Spisu rolnego z 2002 roku, w gminie funkcjonowało 631 gospodarstw rolnych z czego 476 powyżej 1ha.

Na obszarze gminy Płużnica przestrzennie przeważają urodzajne gleby III klasy bonitacyjnej (53,0% gruntów ornych) i IV (42,9%). Udział pozostałych klas nie przekracza 5%. Spośród trwałych użytków zielonych przeważają użytki IV i V klasy bonitacyjnej

Głównymi uprawami na obszarze gminy Płużnica są zboża ozime, w tym głównie pszenica oraz w mniejszym stopniu pszenżyto. Hodowla to głównie trzoda chlewna (w tym lochy), bydło (w tym krowy), rzadziej kury. Pojedyncze gospodarstwa hodują konie i kozy. Zmechanizowanych jest ok 90% gospodarstw powyżej 1 ha i 60% wszystkich gospodarstw w gminie (głównie ciągnik). Stopień zmechanizowania gospodarstw wzrasta, podnosi się także jakość maszyn rolniczych.

Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia na terenie powiatu wąbrzeskiego na koniec grudnia 2010 roku wynosiła 20,5 przy średniej dla całego województwa równej 16,6. Na koniec listopada 2010r. wg. danych GUS w gminie było zarejestrowanych 401 bezrobotnych, w tym kobiety to 194 i 207 mężczyzn.

Ryc. 3 Bezrobotni zarejestrowani według płci w gminie Płużnica w latach 2003-2010

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ogółem	692	660	616	495	332	287	380	401
Mężczyźni	326	304	295	206	128	140	199	207
Kobiety	366	356	321	289	204	147	181	194

Tabela 12 Bezrobotni zarejestrowani według płci w gminie Płużnica w latach 2003-2010¹⁰

Powyższy diagram pokazuje, że największa dynamika spadku bezrobocia wystąpiła w latach 2006-2008, by w roku 2009 ponownie zaczęła rosnąć.

Na terenie gminy funkcjonuje 18 grup samopomocowych, które zawiązali bezrobotni i mieszkańcy poszczególnych sołectw, gdzie szczególnie dotkliwie wystąpiły zjawiska ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, bezradności w sprawach życiowych.

W gminie działają 4 Kluby Pracy i 14 Klubów Pomocy Rodzinie. Kluby Pracy i Pomocy Rodzinie są miejscem, gdzie osoby poszukujące pracy spotykają się w celu rozwijania swych umiejętności i zainteresowań. Każdy uczestniczy w zajęciach dobrowolnie. Uczestnicy współpracują z Gminnym Centrum Informacji, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy w Wąbrzeźnie oraz ze sobą nawzajem, wspierając się w poszukiwaniu pracy i rozwiązywaniu życiowych problemów.

¹⁰ Źródło: Opracowane na podstawie danych GUS

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Płużnica realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płużnicy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płużnicy organizuje posiłki oraz wypłaca zasiłki na posiłki dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Posiłki w roku 2011 wydawane były m.in. dla 285 dzieci i młodzieży (prawie połowa uczniów). Z deklaracji dyrektora GOPS w Płużnicy wynika, że zainteresowanie posiłkami organizowanymi przez ośrodek w latach 2008-2011 stopniowo malało. Jako przyczyny tej tendencji wskazuje się w równym stopniu zarówno wzrost zamożności mieszkańców jak i niewłaściwe nawyki żywieniowe oraz złą opinię jaką przypisuje się osobom korzystającym z pomocy ośrodka. Wsparciem dla dzieci i młodzieży są również stypendia socjalne wypłacane przez Urząd Gminy Płużnica. W okresie od września do grudnia 2008 roku wypłacono 186 stypendiów dla osób uczących się między 7 a 24 rokiem życia. W ostatnich latach liczba wypłacanych stypendiów systematycznie malała.

Rok	2011	2010	2009	2008
Liczba rodzin	285	322	350	380
Uczniowie korzystający z dożywiania	199	243	279	346

Tabela 13 Liczba rodzin objęta pomocą społeczną w latach 2008-2011¹¹

W roku 2011 z pomocy GOPS w ramach poszczególnych świadczeń korzystało:

- Zasiłki stałe: 35 osób, 331 świadczeń,
- Zasiłki okresowe: 102 osoby, 528 świadczeń,
- Inne zasiłki celowe i w naturze: 251 osób.

Na terenie gminy działają również świetlice środowiskowe dla dzieci z miejscowości po byłych państwowych gospodarstwach rolnych: w Orłowie, Działowie, Mgowie i Bartoszewicach.

Gmina uczestniczy również w dystrybucji żywności dla osób najbardziej potrzebujących, w ramach Banku Żywności oraz ubrań.

Edukacja

Szkolnictwo podstawowe w gminie Płużnica realizowane jest przez Szkołę Podstawową w Płużnicy, filię szkoły podstawowej w Płachawach (obecnie zawieszona) oraz drugą filię w Wiewiórkach. Edukację ponadpodstawową umożliwia Gimnazjum Publiczne i Liceum Ogólnokształcące zlokalizowane w Nowej Wsi Królewskiej. Zgodnie z danymi Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy organem prowadzącym wszystkie ww. placówki jest Urząd Gminy Płużnica.

Wskaźnik skolaryzacji brutto w 2007 roku wyniósł dla szkoły podstawowej 98,94% a dla gimnazjum 110,21%. Wskaźnik dla gimnazjum był wyższy niż wskaźnik obliczony dla całego powiatu wąbrzeskiego –

¹¹ Źródło: Dane GOPS w Płużnicy

103,55%, województwa kujawsko-pomorskiego – 102,67%, czy też kraju – 101,04% (Bank Danych Regionalnych 2009).

W szkole podstawowej w Płużnicy w roku szkolnym 2011/2012 uczy się 356 dzieci w klasach 1-6, w 16 oddziałach (13 w Płużnicy i 3 w filii SP Wiewiórki (klasy 1-3)). W szkole jest zatrudnionych łącznie 34 pracowników na stanowiskach nauczycielskich. Uczniowie mają dostęp do logopedy i pedagoga szkolnego. W każdej placówce szkoły funkcjonuje świetlica oraz biblioteka, którą obsługuje jeden dojeżdżający nauczyciel bibliotekarz. Szkoła podstawowa w Płużnicy dysponuje salą gimnastyczną oraz posiada dobrze przygotowaną pracownię komputerową, w której zorganizowano 10 stanowisk roboczych dla uczniów i jedno stanowisko nauczycielskie. Obecnie filia Szkoły w Płachawach nie funkcjonuje. Dodatkowo Szkoła Podstawowa w Płużnicy z filią w Wiewiórkach posiadają zestawy tablic interaktywnych. Tablice zostały zakupione do szkół w ramach porozumienia zawartego z Urzędem Marszałkowskim z drogie realizacji projektu „e-Usługi – e- Organizacja pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego”.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Płużnicy z filią w Wiewiórkach –klasy I-III biorą udział w zajęciach pozalekcyjnych, realizowanych w ramach programu „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania w klasach I-III”. Cyklem zajęć, które prowadzi 13 nauczycieli zostali objęci uczniowie klas I-III, łącznie 115 dzieci, 76 ze szkoły w Płużnicy i 39 ze szkoły w Wiewiórkach. W ramach programu zakupiono również dodatkowe wyposażenie do klas lekcyjnych.

Gimnazjum Publiczne w Nowej Wsi Królewskiej powstało na bazie istniejącej wcześniej szkoły podstawowej. Obecnie uczy się w nim 211 uczniów w dziewięciu oddziałach. Nauka jest prowadzona przez kadrę nauczycielską liczącą 22 osoby. W skład kadry wchodzi pedagog i psycholog szkolny. Szkoła jest wyposażona w nową salę gimnastyczną oraz dwie sale komputerowe z dostępem do Internetu, po 10 i 15 stanowisk. Cztery ogólnodostępne stanowiska komputerowe funkcjonują dodatkowo w bibliotece szkolnej. Biblioteka i czytelnia szkolna czynne są od poniedziałku do piątku.

Liceum ogólnokształcące w gminie Płużnica miało się początkowo mieścić w miejscowości gminnej, stąd pełna nazwa placówki brzmi Liceum Ogólnokształcące w Płużnicy. Faktycznie jednak szkoła ta funkcjonuje w Nowej Wsi Królewskiej i korzysta z pomieszczeń gimnazjum. W szkole uczy się obecnie 16 uczniów w 1 oddziale. W roku 2011 ze względu na zbyt mały nabór nie została utworzona klasa pierwsza.

Niektóre pomieszczenia gimnazjum są wykorzystywane również dla uczniów liceum, np. biblioteka, sala gimnastyczna. Wspólna jest również jedna z pracowni komputerowych wyposażona w 15 stanowisk komputerowych podłączonych do Internetu. Wyposażenie tej sali zostało dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „Pracowania internetowa w każdej szkole”.

Dzięki staraniom Towarzystwa Rozwoju Gminy Płużnica do roku 2006 funkcjonowało w Płużnicy Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych o uprawnieniach szkoły publicznej. Obecnie ze względu na brak chętnych liceum to zostało zlikwidowane.

Gmina Płużnica wspólnie z partnerami gminą Ciechocin, Dębowa Łąka, Wąbrzeźno i Płużnica realizuje projekt unijny „Przedszkole oknem na świat”. Wartość zadania to ponad 1,7 mln zł, z czego 85% kosztów

sfinansowane zostanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zajęcia w ośrodkach rozpoczęły się 1 lipca 2011r. W każdym z ośmiu punktów przedszkolnych przewidziano 18 miejsc dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Łącznie zostało utworzonych osiem ośrodków przedszkolnych, w tym dwa na terenie gminy Płużnica.

Ośrodki Edukacji Przedszkolnej:

- Orłowo – liczba uczniów 14, liczba nauczycieli 1, liczba oddziałów 1, liczba etatów 0,5,
- Mgowo – liczba uczniów 18, liczba nauczycieli 1, liczba oddziałów 1, liczba etatów 0,5.

W gminie funkcjonuje obecnie również Niepubliczne Przedszkole Chata Małego Skrzata w Płachawach, do którego obecnie uczęszcza obecnie 19 uczniów, w 1 oddziale.

Opieka zdrowotna

W Gminie Płużnica (dane za 2011 rok) funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Płużnicy, w skład którego wchodzi Ośrodek Zdrowia w Płużnicy, Nowej Wsi Królewskiej, Ryńsku i Zieleniu oraz Gabinet rehabilitacyjny w Płużnicy, w którym pracują 2 rehabilitantki.

Kultura

Ośrodkiem życia kulturalnego w gminie Płużnica są działające w Płużnicy i Nowej Wsi Królewskiej biblioteki. Biblioteka w Nowej Wsi Królewskiej mieści się przy szkole gimnazjalnej, lecz jest biblioteką publiczną dostępną dla wszystkich (dzieci, młodzieży i dorosłych). W bibliotece znajduje się ok. 10tys. woluminów, a korzysta z niej 450 czytelników. Biblioteka ta funkcjonuje 8 godzin dziennie. Biblioteka w Płużnicy jest Gminną Biblioteką Publiczną. Według stanu na koniec 2008 roku znajdowało się w niej 12207 woluminów a zarejestrowanych było 190 osób. Wskaźnik liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w 2007 roku wyniósł 128,42 i był najwyższy wśród wszystkich gmin wiejskich w powiecie Wąbrzeskim.

Funkcje kulturotwórczą w gminie pełnią również istniejące szkoły, w których organizowane są różnego rodzaju imprezy i wydarzenia. Bardzo często organizowane są różnego rodzaju konkursy plastyczne, przeglądy zespołów muzycznych, konkursy literackie, spotkania z twórcami oraz prezentacje sztuk teatralnych. Do dyspozycji dzieci i młodzieży jest różnego rodzaju sprzęt do gier i zabaw.

W gminie działa również kilkanaście organizacji pozarządowych zajmujących się krzewieniem kultury, sportu, rekreacji oraz pielęgnowaniem istniejących tradycji i obrzędów.

1.10. BUDŻET GMINY

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie budżetu gminy, który jest planem finansowym obejmującym dochody i wydatki. Budżet gminy przygotowany przez wójta jest uchwalany przez radę gminy na dany rok kalendarzowy, zwany „rokiem budżetowym”.

Dochodami gminy są: podatki, opłaty i inne wpływy określone w odrębnych ustawach jako dochody gminy, dochody z majątku gminy, subwencja ogólna z budżetu państwa. Dochodami gminy mogą być: dotacje

celowe na realizację zadań zleconych oraz na dofinansowanie zadań własnych, wpływy z samoopodatkowania mieszkańców, spadki, zapisy i darowizny oraz inne dochody. Za prawidłową gospodarkę finansową gminy odpowiada wójt.

Wykonanie zadań postulowanych w strategii rozwoju gminy zdeterminowane będzie możliwościami finansowymi podmiotów realizujących tę strategię. W szczególności istotne będą realne możliwości głównego podmiotu realizacji strategii – gminnej wspólnoty samorządowej i jej budżetu.

Cecha / rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dochody ogółem (w zł)	9 316 705,00	8 828 176,00	9 531 465,00	12 024 688,00	12 696 307,76	11 704 097,42	13 771 879,78	13 963 798,81	14 894 615,48
Dochody własne (w zł)	3 553 850,00	3 617 342,00	3 476 698,00	4 146 552,00	3 828 628,25	4 022 089,44	4 991 994,39	4 682 841,24	5 615 542,29
Na 1 mieszkańca (w zł)	718,09	732,55	688,46	826,17	770,35	809,6	1009,91	952,18	1139,06
Dochody własne (%)	38%	41%	36%	34%	30%	34%	36%	34%	38%
Podatek rolny (w zł)	945 632,00	883 784,00	914 236,00	957 011,00	742 228,65	894 091,42	1 289 449,48	1 267 105,64	913 270,76
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa: podatek dochodowy od os. Fizycznych (w zł)	343 018,00	306 226,00	446 066,00	561 470,00	811 613,00	907 541,00	1 105 913,00	1 048 751,00	1 253 049,00
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa: podatek dochodowy od os. Prawnych (w zł)	1071	596	2354	1295	2372,59	5795,47	2210,97	1741,87	3757,43
Razem udział w podatkach:	344 089,00	306 822,00	448 420,00	562 765,00	813 985,59	913 336,47	1 108 123,97	1 050 492,87	1 256 806,43
Subwencje ogólne	3 573 519,00	3 627 413,00	4 443 548,00	4 542 413,00	4 664 856,00	4 613 294,00	5 149 624,00	6 036 594,00	5 137 445,0
Dotacje celowe z budżetu państwa	1 632 924,00	1 101 550,00	1 497 499,00	2 278 565,00	3 230 495,39	2 996 151,70	3 557 761,39	3 110 751,31	3 487 568,91

Tabela 14 Dochody budżetu gminy w latach 2002-2010¹²¹² Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionego zestawienia wynika, że podstawowym źródłem dochodu gminy stanowią dotacje i subwencje. Dochody własne budżetu kształtowały się na poziomie od 30% (w roku 2006) do 38% (w latach 2002 i 2010). Dochody własne gminy obejmują wszelkie dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych. Ustawa z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego Dz. U. z 2003r. Nr 203, poz. 1966 dzieli dochody gminy na grupy.

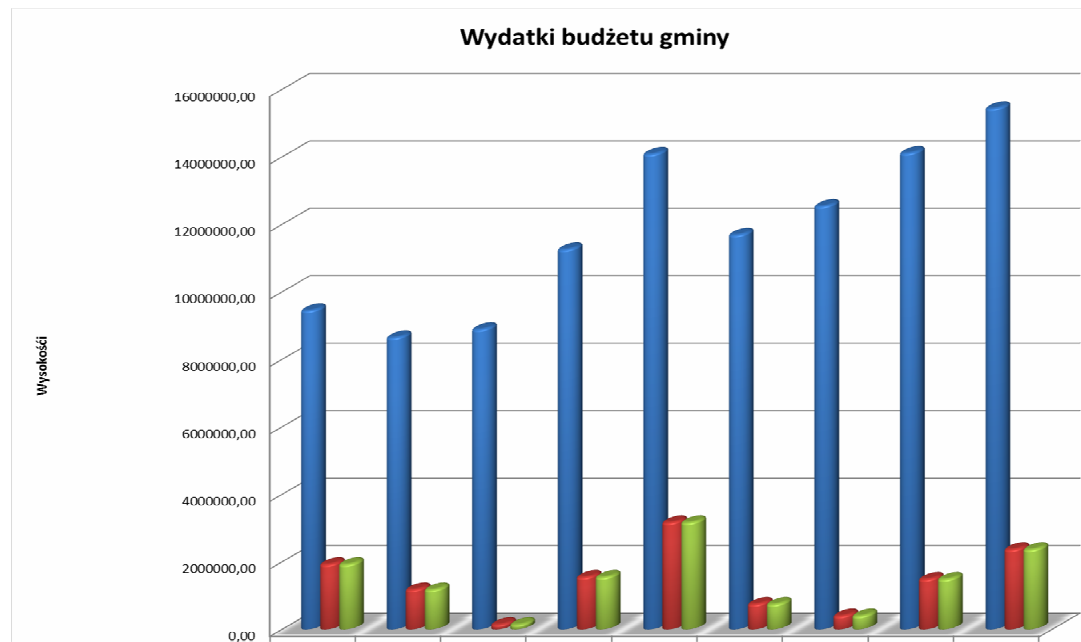
- Pierwszą z nich są wpływy z ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków.

Zaliczamy do niej następujące podatki:

- Podatek od nieruchomości,
  - Podatek rolny,
  - Podatek leśny,
  - Podatek od środków transportowych,
  - Opodatkowanie w formie karty podatkowej,
  - Podatek od spadków i darowizn,
  - Podatek od czynności cywilnoprawnych,
- 2. Drugą grupą dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat. Ustawa o dochodach j.s.t. szereguje wpływy z opłat jako:
    - wpływy z opłaty skarbowej,
    - wpływy z opłaty targowej,
    - wpływy z opłaty miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
    - wpływy z opłaty eksploatacyjnej – w części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze Dz. U. z 1994 r. Nr 27, poz. 96,
    - i z innych opłat stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Z analizy wynika również rosnąca kwota udziału gminy w części podatków od osób fizycznych oraz prawnych.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wydatki ogółem	9435225, 00	8634932, 00	8 875 942,00	11 243 699,00	14 072 218,68	11 676 252,53	12 525 549,21	14 099 980,00	15 425 278,84
Wydatki majątkowe ogółem	1 913 528,00	1 166 338,00	131 331,00	1 534 726,00	3 153 973,56	735 655,54	389 313,81	1 475 403,33	2 357 192,36
Wydatki majątkowe inwestycyjne	1 913 528,00	1 166 338,00	131 331,00	1 534 726,00	3 153 973,56	735 655,54	389 313,81	1 475 403,33	2 357 192,36

Tabela 15 Wydatki budżetu gminy w latach 2008 – 2010¹³Ryc. 4 Wydatki budżetu gminy w latach 2002-2010¹⁴¹³ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS¹⁴ Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z przedstawionego powyżej wykresu wynika, że największe wydatki budżetu gminy związane są z bieżącym funkcjonowaniem urzędu i podległych im jednostek. W przeciągu 10 lat kształtowały się na poziomie od 55 do 94%. W roku 2010 było to 69%.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O METODZIE AKTYWNEGO PLANOWANIA STRATEGII

Jedną z metod planowania strategicznego, stosowaną przez kraje Unii Europejskiej (UE) jest **Metoda Aktywnego Planowania Strategii (MAPS)**. W języku niemieckim określana jako Ziel Orientiere Projekt – Planung (ZOPP), natomiast w języku angielskim Goal Oriented Project Planning (GOPP). Istotą MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieskoordynowane oraz nieuporządkowane, a ponadto rozproszone w różnych instytucjach, organizacjach i umysłach lokalnych ekspertów. We wszystkich etapach tej metody przestrzega się podstawowych jej zasad, jakimi są: sposób podejmowania decyzji i konsensus. Merytoryczną rolę w wypracowaniu strategii dla danej instytucji lub regionu odgrywają lokalni/regionalni liderzy, którzy są włączeni do zespołu planującego na podstawie ich:

- reprezentatywności,
- posiadanego doświadczenia,
- wiedzy.

Skład osobowy zespołu ekspertów rekrutujących się spośród osób kluczowych dla obszaru, dla którego budowana jest strategia rozwoju wcale nie musi pokrywać się z podziałami formalnymi, uwzględnienie których jednak jest niezbędne.

Wizualizacja działań (dyskusji, która odbywa się w formie pisemnej) nadaje całemu procesowi planowania charakter materialny i obrazujący:

- wkład członków grupy planującej (wyniki pracy grupy są rejestrowane na bieżąco),
- aktualny stan dyskusji,
- udokumentowanie wyników.

Warsztaty odbywają się na zasadzie „burzy mózgów” w grupie od 25 do 30 osób - przedstawicieli wiodących grup danego środowiska.

Całością dyskusji kieruje moderator, który jest osobą z zewnątrz. Rola moderatora polega głównie na:

- kierowaniu dyskusją,
- porządkowaniu i strukturyzacji wypowiedzi,
- utrwalaniu wyników dyskusji.

Dochodzenie do wyników przez zespół planowania strategicznego odbywa się na drodze konsensusu, tj. powszechnej zgody. Stąd też w wypadku nieuniknionych rozbieżności, uwzględnienie, których stanowi silną stroną metody MAPS, musi być zawarty konsensus – na taki a nie inny zapis – przez wszystkich członków zespołu planującego. Oznacza to, że osiągnięcie porozumienia metodą głosowania jest niewłaściwe dla tej metody. Przyjęcie zasady konsensusu jest istotne z kilku powodów:

- reprezentanci grup społecznych pracujący nad rozwiązaniem określonego zbioru problemów nie mają charakteru elekcyjnego ani proporcjonalnego. Są to reprezentanci, liderzy z różnych sfer życia społeczno-gospodarczego,

- podejmowanie decyzji na zasadzie konsensusu nie dzieli grupy na „wygranych” i „przegranych” (jak w przypadku głosowania), tym samym zmniejsza się ryzyko zablokowania realizacji decyzji przez osoby lub grupy „przegrane”,
- jawność decyzji – wszystkie prace i spotkania są jawne, grupę planowania strategicznego traktuje się jako reprezentację szerokiej społeczności. Po zakończeniu każdego etapu planowania strategicznego członkowie grupy winni skonsultować w swoim środowisku wypracowany materiał.

Główne zasady MAPS:

- sama metoda wyznacza nie tylko sposób planowania, ale i reguluje sposób komunikacji między członkami zespołu planującego - udziela także wskazówek, co do warunków odbywania się warsztatów, a także zagospodarowania przestrzeni, w której one się odbywają,
- podstawową formą dyskusji jest planowanie w grupie metodą „burzy mózgów”, które pozwala na uzyskanie efektu synergii, wynikającego ze sumowania się w wartość dodatkową kompetencji poszczególnych członków grupy planującej,
- wizualizacja działań nadaje całemu procesowi planowania charakter materialny,
- podczas całego procesu planowania obowiązują reguły i zalecenia stosowane dla każdego kroku przewidzianego w harmonogramie warsztatu adresowanego dla odpowiednio zestawionej grupy planującej, kierowanej przez moderatora,
- wdrażanie strategii winno być wspierane o metodę MAPS, przy wykorzystaniu w najwyższym stopniu doświadczeń grupy planującej, zobrazowanych w wynikach uzyskanych podczas warsztatów planowania strategicznego.

Metoda MAPS przewiduje następujące etapy planowania strategicznego:

- analiza problemów,
- analiza celów,
- przegląd planowania strategii (mierniki),
- harmonogram działań.

Warsztaty planowania strategicznego poprzedzone są analizą SWOT, tj. oceną mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

3. STRESZCZENIE STRATEGII ROZWOJU

Czas realizacji strategii

Strategia rozwoju dla gminy Płużnica opracowana została na lata 2012 – 2020.

Cel strategiczny

Cel strategiczny gminy dla gminy Płużnica został określony przez grupę planowania strategicznego jako:

DOBRZE ROZWINIĘTA I KONKURENCYJNA GMINA

Jest to cel główny strategii rozwoju, do którego realizacji będą dążyć wszystkie zaangażowane podmioty.

Grupa ekspertów lokalnych zdefiniowała do realizacji następujące cele cząstkowe:

- rozwinięta i konkurencyjna gospodarka lokalna,
- duża ilość mieszkańców uczestnicząca w życiu społecznym i gospodarczym gminy.

4. ANALIZA SWOT

Grupa I

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ położenie: autostrada A1, bliskość miast ➤ mocno rozwinięty III sektor ➤ wysokiej jakości surowce rolne ➤ powszechny dostęp do Internetu ➤ pozytywne postrzeganie gminy na zewnątrz ➤ atrakcyjne tereny pod inwestycje wiatrowe ➤ niski poziom zadłużenia samorządu gminy ➤ rolnictwo na wysokim poziomie technologicznym ➤ odnawialne źródła energii: wiatraki, biogazownie ➤ współpraca międzynarodowa ➤ utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy ➤ atrakcyjne tereny pod budownictwo mieszkaniowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niska podaż miejsc pracy ➤ brak specjalistów i inżynierów produkcji ➤ słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna ➤ słabe wykorzystanie potencjału (przetwórstwo produktów rolnych, niewykorzystany potencjał ludzki) ➤ wysoki udział wydatków socjalnych w budżecie gminy ➤ duża liczba bezrobotnych o niskich kwalifikacjach ➤ słaba jakość dróg ➤ rozproszona zabudowa ➤ niski poziom dochodów własnych gminy ➤ spuścizna po państwowych gospodarstwach rolnych ➤ brak terenów inwestycyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój infrastruktury turystycznej ➤ dostępność funduszy zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ emigracja młodych wykształconych ➤ malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ➤ wysokie koszty przekwalifikowania gruntów ➤ spadek aktywności osób długotrwale bezrobotnych

Grupa II

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozbudowana infrastruktura techniczna ➤ 4 jeziora ➤ uchwalone miejscowe plany terenów nad jeziorami ➤ opracowywanie 5 planów zagospodarowania przestrzennego ➤ funkcjonujące instytucje wspierające przedsiębiorczość ➤ wysoki poziom bezpieczeństwa ➤ dobra sieć dróg ➤ dobre rolniczo gleby ➤ rosnący poziom wykształcenia wśród młodych mieszkańców gminy ➤ silne, duże indywidualne gospodarstwa rolne ➤ duże zasoby odnawialnych źródeł energii ➤ dobre warunki wiatrowe ➤ dobre położenie geograficzne gminy ➤ funkcjonowanie kilku średniej wielkości przedsiębiorstw ➤ skoncentrowana sieć szkół ➤ aktywna społeczność lokalna-organizacje pozarządowe ➤ przygotowane tereny pod budownictwo mieszkaniowe ➤ powszechność dostępu do Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mała liczba miejsc pracy na terenie gminy ➤ wysokie bezrobocie wśród młodych ludzi ➤ niski poziom wykształcenia wśród bezrobotnych ➤ brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych ➤ mała przepustowość łączy internetowych ➤ zły stan sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i dróg ➤ słabe wykorzystanie zasobów kultury materialnej ➤ słabe zaangażowanie ludzi w życie społeczności lokalnej ➤ słaba oferta zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży ➤ odpływ młodych ludzi z gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ bliskość węzła autostradowego A1 ➤ dostępność środków unijnych ➤ moda na osiedlanie się na wsi ➤ moda na ekologię ➤ możliwości inwestycyjne firm ➤ tendencje rozwojowe turystyki ➤ istniejące wsparcie małej przedsiębiorczości, w tym w gospodarstwach rolnych ➤ moda na odnawialne źródła energii 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ emigracja zarobkowa ➤ słabe dostosowanie edukacji do oczekiwań rynku pracy ➤ mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych ➤ rosnąca biurokracja ➤ rosnące koszty pracy ➤ wiatraki generują hałas i infradźwięki ➤ system pomocy społecznej utrwalający bezrobocie ➤ starzenie się społeczeństwa ➤ częste zmiany przepisów prawa

Zbiorcza analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobre położenie geograficzne gminy: autostrada A1, bliskość miast ➤ mocno rozwinięty III sektor ➤ wysokiej jakości surowce rolne ➤ powszechny dostęp do Internetu ➤ pozytywne postrzeganie gminy na zewnątrz ➤ atrakcyjne tereny pod inwestycje wiatrowe ➤ niski poziom zadłużenia samorządu gminy ➤ rolnictwo na wysokim poziomie technologicznym ➤ odnawialne źródła energii: wiatraki, biogazownie ➤ współpraca międzynarodowa ➤ utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy ➤ atrakcyjne tereny pod budownictwo mieszkaniowe ➤ rozbudowana infrastruktura techniczna ➤ 4 jeziora ➤ uchwalone miejscowe plany terenów nad jeziorami ➤ opracowywanie 5 planów zagospodarowania przestrzennego ➤ funkcjonujące instytucje wspierające przedsiębiorczość ➤ wysoki poziom bezpieczeństwa ➤ dobra sieć dróg ➤ dobre rolniczo gleby ➤ rosnący poziom wykształcenia wśród młodych mieszkańców gminy ➤ silne, duże indywidualne gospodarstwa rolnicze ➤ funkcjonowanie kilku średniej wielkości przedsiębiorstw ➤ skoncentrowana sieć szkół ➤ aktywna społeczność lokalna-organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niska podaż miejsc pracy ➤ brak specjalistów i inżynierów produkcji ➤ słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna ➤ słabe wykorzystanie potencjału przetwórstwo produktów rolnych, niewykorzystany potencjał ludzki) ➤ wysoki udział wydatków socjalnych w budżecie gminy ➤ duża liczba bezrobotnych o niskich kwalifikacjach ➤ słaba jakość dróg ➤ rozproszona zabudowa ➤ niski poziom dochodów własnych gminy ➤ spuścizna po państwowych gospodarstwach rolnych ➤ brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych ➤ wysokie bezrobocie wśród młodych ludzi ➤ mała przepustowość łączy internetowych ➤ zły stan sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i dróg ➤ słabe wykorzystanie zasobów kultury materialnej ➤ słabe zaangażowanie ludzi w życie społeczności lokalnej ➤ słaba oferta zagospodarowania czasu wolnego dla młodzieży ➤ odpływ młodych ludzi z gmin

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwój infrastruktury turystycznej ➤ dostępność funduszy zewnętrznych ➤ bliskość węzła autostradowego A1 ➤ moda na osiedlanie się na wsi ➤ moda na ekologię ➤ możliwości inwestycyjne firm ➤ istniejące wsparcie małej przedsiębiorczości, w tym w gospodarstwach rolnych ➤ moda na odnawialne źródła energii 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ emigracja młodych wykształconych ➤ malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ➤ wysokie koszty przekwalifikowania gruntów ➤ spadek aktywności osób długotrwale bezrobotnych ➤ emigracja zarobkowa ➤ słabe dostosowanie edukacji do oczekiwań rynku pracy ➤ mała różnica między najniższym wynagrodzeniem, a wysokością świadczeń socjalnych ➤ rosnąca biurokracja ➤ rosnące koszty pracy ➤ wiatraki generują hałas i infradźwięki ➤ system pomocy społecznej utrwalający bezrobocie ➤ starzenie się społeczeństwa ➤ częste zmiany przepisów prawa

5. ANALIZA PROBLEMÓW

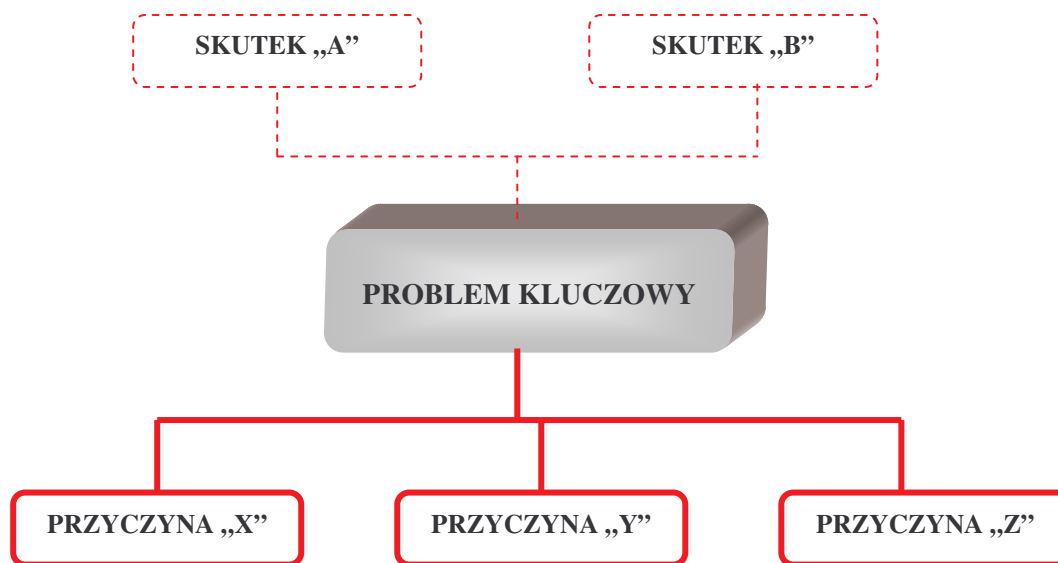
Analiza problemów polega na:

- określeniu problemów występujących na danym terenie, istniejących „tu i teraz”, spełniających następujące kryteria: negatywności, istotności i prawdziwości - zapis nie może dotyczyć problemów przyszłych,
- ustaleniu problemu kluczowego,
- uporządkowaniu zapisanych problemów, ustalając strukturę powiązań przyczynowo-skutkowych w postaci tzw. „drzewa problemów”.

Problem kluczowy nie musi stać się później, automatycznie celem strategii oraz nie może zawierać w sobie sposobu rozwiązania.

„Drzewo problemów” nie stanowi hierarchii problemów, co oznacza, że problemy znajdujące na niższych poziomach nie są mniej ważne.

Struktura „drzewa problemów”

Grupa ekspertów lokalnych przyjęła, że problemem kluczowym jest:

SŁABE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GMINY

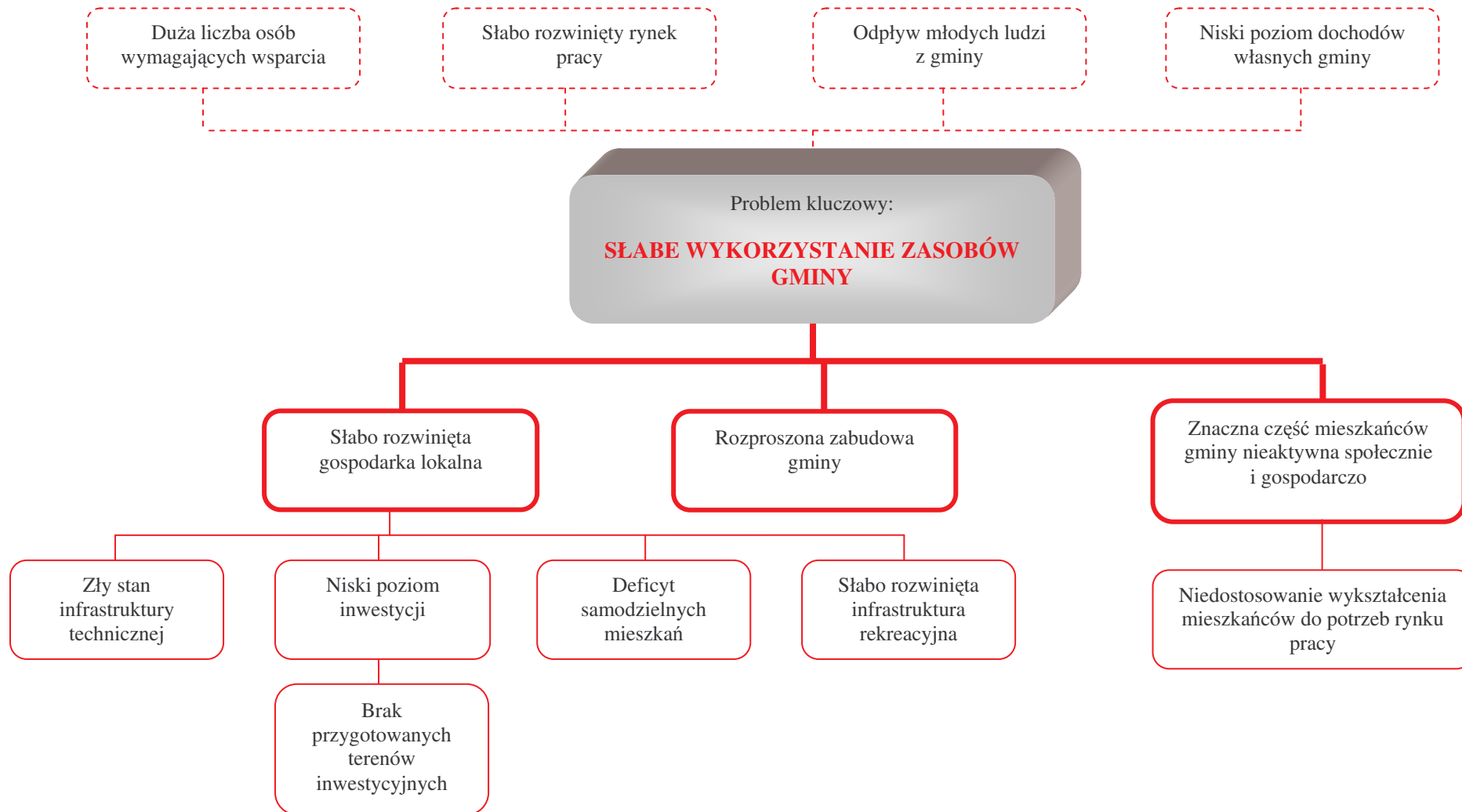
Grupa ekspertów lokalnych określiła następujące problemy występujące na obszarze gminy Płużnica:

- duża liczba osób wymagających wsparcia,
- słabo rozwinięty rynek pracy,
- odpływ młodych ludzi z gminy,

- niski poziom dochodów własnych gminy,
- słabo rozwinięta gospodarka lokalna,
- rozproszona zabudowa gminy,
- znaczna część mieszkańców gminy nieaktywna społecznie i gospodarczo,
- zły stan infrastruktury technicznej,
- niski poziom inwestycji,
- deficyt samodzielnych mieszkań,
- słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna,
- niedostosowanie wykształcenia mieszkańców do potrzeb rynku pracy,
- brak przygotowanych terenów inwestycyjnych.

Strukturę „drzewa problemów” wraz z powiązaniem przyczynowo – skutkowymi przedstawia **tablica 1**.

Tablica 1. Analiza problemów: struktura powiązań przyczynowo-skutkowych

6. ANALIZA CELÓW

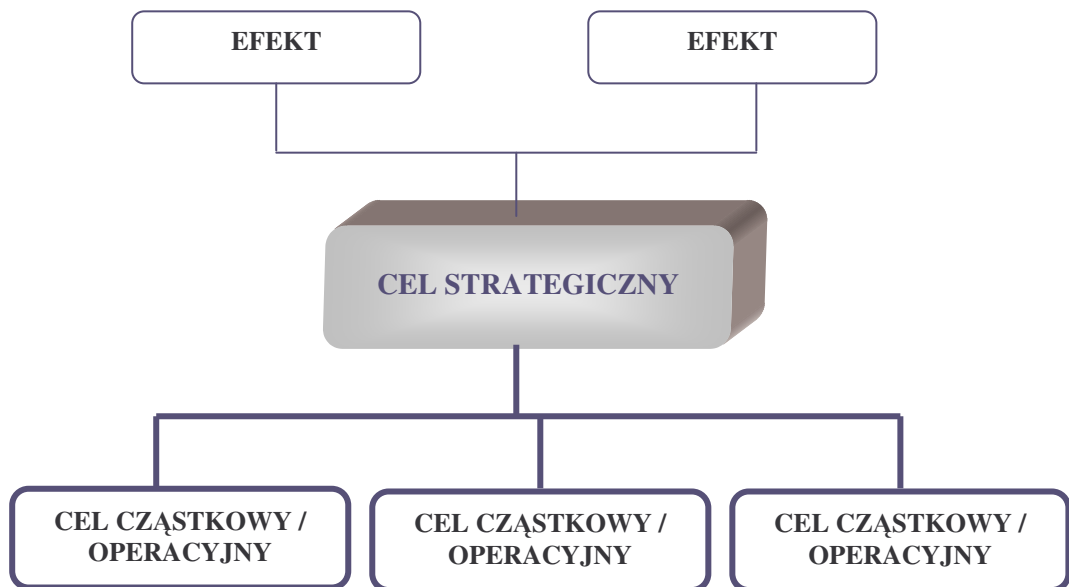
Składa się z przeformułowania problemów na cele, łączenia ich w związek celów i środków do ich realizacji, a następnie wyboru celu strategicznego.

Porządkowanie to służy do zobrazowania interakcji pomiędzy poszczególnymi celami, nadając im strukturę w postaci „drzewa celów”. Na tym etapie następuje również uzupełnienie o inne cele.

Przy określaniu celów należy kierować się tym, aby były one mierzalne i realnie osiągalne.

„Drzewo celów” nie stanowi hierarchii celów, kolejność ich realizacji jest określona przez grupę planowania strategicznego w harmonogramie działań jako, tzw. „ścieżka dojścia realizacji celu”.

Struktura „drzewa celów”

Grupa planowania strategicznego jako cel strategiczny określiła:

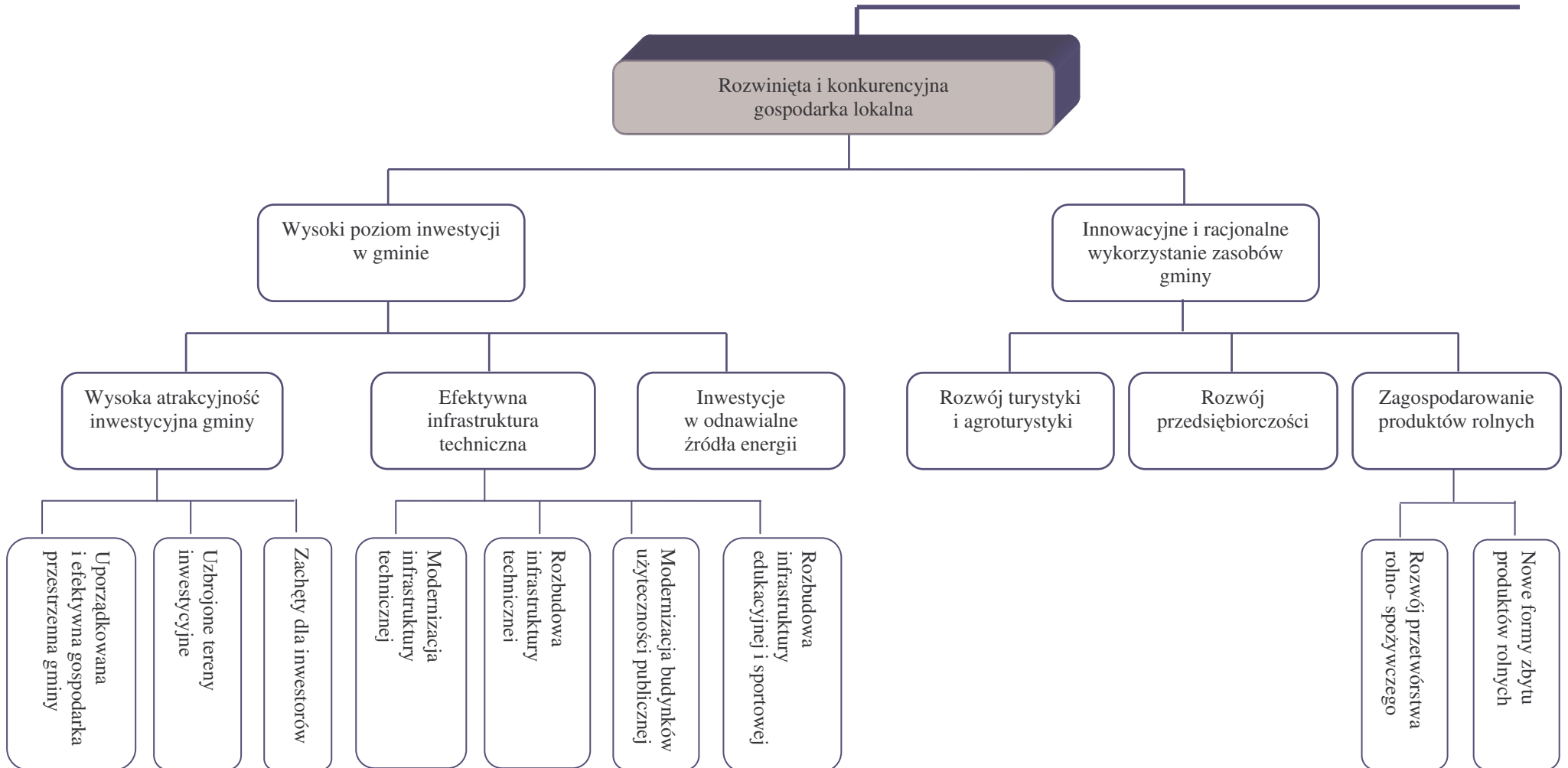
DOBRCZE ROZWINIĘTA I KONKURENCYJNA GMINA

Grupa ekspertów lokalnych określiła do realizacji następujące cele cząstkowe:

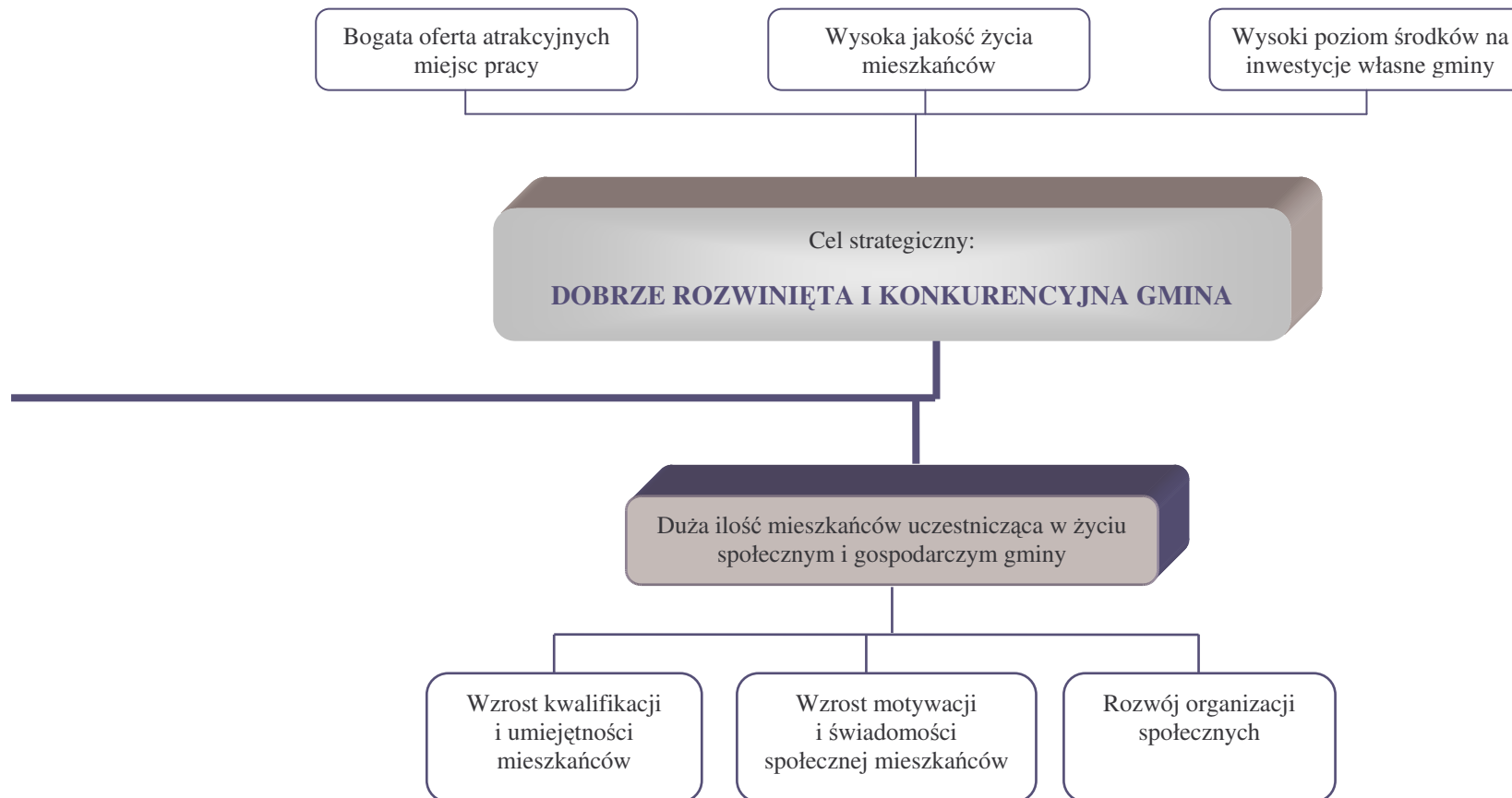
- rozwinięta i konkurencyjna gospodarka lokalna,
- duża ilość mieszkańców uczestnicząca w życiu społecznym i gospodarczym gminy.

Strukturę „drzewa celów” przedstawiają **tablice 2÷2a**.

Tablica 2. Analiza celów: struktura powiązań - cel i środek do jego realizacji. Okres realizacji strategii 2012-2020

Tablica 2a. Analiza celów: struktura powiązań - cel i środek do jego realizacji. Okres realizacji strategii 2012-2020

7. PRZEGLĄD PLANOWANIA STRATEGII (MIERNIKI)

Przeгляд planowania strategii polega na:

- opracowaniu streszczenia strategii,
- określeniu wskaźników (mierników) realizacji celów,
- ustaleniu źródła danych pozwalających na sprawdzenie wskaźników,
- analizie ryzyka związanego z założeniami przyjętymi w strategii.

Podstawowym zadaniem mierników jest wskazywanie na stopień realizacji określonych celów. Tak więc każdy miernik powinien być obiektywnie sprawdzalny. Tą własność miernika osiąga się poprzez wyszczególnienie, w jaki sposób cel, wynik projektu, rezultat lub działanie są osiągalne w odniesieniu do:

- Ilości   Ile? lub Jak wiele?
- Jakości   Jak dobrze?
- Czasu   Do kiedy?
- Miejsca   Gdzie?

Wskaźniki muszą skupiać się na najważniejszych cechach celu stanowiąc podstawę do jego monitoringu.

Przeгляд planowania strategii (mierniki)

CELE	MIERNIK / WSKAŹNIK
Cel strategiczny	
Cele cząstkowe	

Tablica 3. Przegląd planowania strategii (mierniki)

CELE	MIERNIK / WSKAŹNIK
CEL STRATEGICZNY	
DOBRCZE ROZWINIĘTA I KONKURENCYJNA GMINA	
CELE CZĄSTKOWE	
1. Rozwinięta i konkurencyjna gospodarka lokalna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych – min. 15 ha 2. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach – min. 5 szt. 3. Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych w inkubatorze przedsiębiorczości – 8 szt. 4. Liczba miejsc pracy – wzrost o 15 % 5. Ilość firm funkcjonujących na terenie Gminy – 340 szt. 6. Wartość kapitału funduszy pożyczkowych i poręczeniowych – 1 000 000 PLN
2. Duża ilość mieszkańców uczestnicząca w życiu społecznym i gospodarczym gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących – 650 osób 2. Liczba osób objętych pomocą społeczną – 740 osób 3. Liczba wizyt studialnych i wymian międzynarodowych - 20 szt. 4. Liczba projektów zrealizowanych na rzecz lokalnej społeczności - 80 szt. 5. Wartość środków zewnętrznych pozyskanych na projekty społeczne – 8 000 000 PLN

8. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Harmonogram działań polega na zamieszczeniu programu w formie tabeli, która zawiera w sobie cele częściowe (operacyjne), rezultaty oraz zadania, dzięki którym osiągnięte zostaną wymienione cele.

Harmonogram działań stanowi szczegółowy wykaz kolejnych zadań służących do realizacji celu i zawiera:

- zwięzły opis danego zadania,
- horyzont czasowy trwania danego zadania,
- określenie źródeł finansowania zadania,
- określenie jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania.

Harmonogram działań

CELE/ DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁANIA	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA

Pełen zakres harmonogramu działań przedstawia **tablica 4.**

Tablica 4. Harmonogram działań. Okres realizacji strategii 2012 – 2020.

CELE/DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁANIA	JEDNOSTKA ODPOWIEDZIALNA
I. ROZWINIĘTA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA	2012	2020	—	—
1. WYSOKI POZIOM INWESTYCJI W GMINIE	2012	2020	—	—
1.1 Wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy	2012	2020	—	—
<i>1.1.1 Uporządkowana i efektywna gospodarka przestrzenna gminy</i>	2012	2020	—	—
1.1.1.1 Uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	2012	2020	Budżet gminy	Rada Gminy Wójt
1.1.1.2 Promowanie bardziej skupionej zabudowy	2012	2015	—	Rada Gminy Wójt
<i>1.1.2 Uzbrojone tereny inwestycyjne</i>	2012	2020	—	—
1.1.2.1 Utworzenie Parku Przemysłowego w gminie Płużnica	2012	2017	Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe	Wójt
1.1.2.2 Przygotowanie terenów pod budownictwo jedno i wielorodzinne	2013	2017	Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe	Wójt

(1) Przez *Środki pomocowe* należy rozumieć: fundusze Unii Europejskiej, fundusze Banku Światowego, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy i inne.

1.1.2.3 Uzbrojenie terenów atrakcyjnych turystycznie	2012	2020	Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe	Wójt
<i>1.1.3 Zachęty dla inwestorów</i>	<i>2013</i>	<i>2020</i>	—	—
1.1.3.1 Promocja terenów inwestycyjnych	2012	2018	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.1.3.2 System ulg podatkowych	2013	2020	Budżet gminy	Rada Gminy
1.2 Efektywna infrastruktura techniczna	2012	2020	—	—
<i>1.2.1 Modernizacja infrastruktury technicznej</i>	<i>2012</i>	<i>2020</i>	—	—
1.2.1.1 Zastąpienie rur azbestowych sieci wodociągowej	2013	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.1.2 Zastąpienie skorodowanych rur sieci wodociągowych	2013	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.1.3 Modernizacja sieci kanalizacyjnej	2013	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.1.4 Poprawa istniejącej nawierzchni asfaltowej	2013	2020	Budżet gminy	Wójt
1.2.1.5 Budowa nowych nawierzchni asfaltowych	2012	2020	Budżet gminy	Wójt
1.2.1.6 Poprawa jakości dróg gruntowych	2012	2020	Budżet gminy	Wójt
1.2.1.7 Poprawa jakości chodników	2012	2020	Budżet gminy	Wójt

1.2.1.8 Zwiększenie przepustowości łączy internetowych	2012	2020	Operatorzy sieci Środki pomocowe	Operator
1.2.1.9 Modernizacja oświetlenia ulicznego	2013	2020	Budżet gminy Budżet zarządców dróg Energia oświetlenie	Wójt Zarząd dróg Energia oświetlenie
<i>1.2.2 Rozbudowa infrastruktury technicznej</i>	<i>2013</i>	<i>2020</i>	—	—
1.2.2.1 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2013	2020	Budżet gminy Osoby fizyczne Środki pomocowe	Wójt
1.2.2.2 Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2014	2020	Budżet gminy Osoby fizyczne Środki pomocowe	Wójt
1.2.2.3 Budowa chodników	2013	2020	Budżet gminy	Wójt
1.2.2.4 Budowa sieci gazowej	2013	2020	Budżet gminy Inwestorzy Osoby fizyczne Środki pomocowe	Wójt Operator sieci
1.2.2.5 Budowa sieci internetowej o dużej przepustowości (światłowody)	2013	2020	Budżet gminy Operatorzy sieci Środki pomocowe	Wójt Operatorzy sieci
<i>1.2.3 Modernizacja budynków użyteczności publicznej</i>	<i>2012</i>	<i>2020</i>	—	—
1.2.3.1 Termomodernizacja	2012	2015	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.3.2 Wykorzystanie ekologicznych źródeł energii	2012	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
<i>1.2.4 Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej i sportowej</i>	<i>2012</i>	<i>2020</i>	—	—

1.2.4.1 Modernizacja budynków szkół	2012	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.4.2 Budowa sali gimnastycznej	2014	2018	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.2.4.3 Modernizacja i rozbudowa boisk i placów zabaw	2012	2016	Budżet gminy Środki pomocowe	Wójt
1.3 Inwestycje w odnawialne źródła energii	2012	2020	Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe	Wójt Inwestorzy
2. INNOWACYJNE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GMINY	2012	2020	—	—
2.1 Rozwój turystyki i agroturystyki	2012	2020	—	—
2.1.1 Zagospodarowanie jezior i terenów wokół jezior	2012	2020	<i>Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe</i>	<i>Wójt Inwestorzy</i>
2.1.2 Budowa szlaku turystycznego łączącego jeziora	2014	2018	<i>Budżet gminy Środki pomocowe</i>	<i>Wójt</i>
2.1.3 Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej	2012	2020	<i>Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe</i>	<i>Wójt Inwestorzy</i>
2.1.4 Opracowanie i oznakowanie szlaków turystycznych	2013	2018	<i>Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe</i>	<i>Wójt Organizacje pozarządowe</i>
2.1.5 Promocja walorów turystycznych gminy	2012	2020	<i>Budżet gminy Organizacje pozarządowe Sponsorzy Środki pomocowe</i>	<i>Wójt Organizacje pozarządowe</i>

2.1.6 Organizacja imprez promujących region	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Sponsorzy Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe
2.2 Rozwój przedsiębiorczości	2012	2020	—	—
2.2.1 Rozwój instytucji otoczenia biznesu	2012	2020	—	—
2.2.1.1 Dokapitalizowanie funduszu poręczeniowego	2017	2020	Budżety gmin Budżety powiatów Środki pomocowe	Wójtowie Burmistrzowie Starostowie Towarzystwo Rozwoju Gminy Płużnica
2.2.1.2 Utworzenie i funkcjonowanie funduszu pożyczkowego	2012	2020	Budżety gmin Budżety powiatów Środki pomocowe	Wójtowie Burmistrzowie Starostowie Towarzystwo Rozwoju Gminy Płużnica
2.2.1.3 Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości	2013	2018	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe
2.2.1.4 Zwiększenie dostępności usług szkoleniowo-doradczych	2012	2020	Firmy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizatorzy
2.2.2 Promowanie postaw przedsiębiorczych	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Dyrektorzy szkół
2.3 Zagospodarowanie produktów rolnych	2012	2020	—	—
2.3.1 Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego	2012	2020	Inwestorzy Środki pomocowe	Inwestorzy

2.3.2 <i>Nowe formy zbytu produktów rolnych</i>	2012	2020	—	—
2.3.2.1 Tworzenie grup producenckich	2012	2020	Członkowie grup Środki pomocowe	Zarządy grup
2.3.2.2 Utworzenie targowiska i innych miejsc sprzedaży produktów lokalnych	2013	2015	Budżet gminy Inwestorzy Środki pomocowe	Wójt Inwestorzy
2.3.2.3 Promocja produktów lokalnych i regionalnych	2012	2020	Organizacje pozarządowe Grupy producentów Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe Zarządy grup

II. DUŻA ILOŚĆ MIESZKAŃCÓW UCZESTNICZĄCA W ŻYCIU SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM	2012	2020	—	—
1. WZROST KWALIFIKACJI I UMIEJĘTNOŚCI MIESZKAŃCÓW	2012	2020	—	—
1.1 Rozwój bazy edukacyjnej	2012	2020	Budżet gminy Firmy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Firmy Organizacje pozarządowe
1.2 Rozwój żłobków i przedszkoli	2012	2020	Budżet gminy Firmy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Firmy Organizacje pozarządowe
1.3 Podnoszenie poziomu jakości kształcenia w szkołach	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
1.4 Zwiększenie dostępności usług szkoleniowo-doradczych	2012	2020	Firmy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizatorzy
1.5 Aktywizacja seniorów	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe
1.6 Organizacja wizyt studyjnych i wymian międzynarodowych	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe
2. WZROST MOTYWACJI I ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW	2012	2020	—	—
2.1 Promowanie postaw społeczeństwa obywatelskiego	2012	2020	Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
2.2 Poprawa systemu przepływu informacji	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe Parafie

2.3 Upowszechnianie konsultacji społecznych	2012	2012	—	Rada Gminy Wójt Młodzieżowa Rada Gminy
2.4 Działalność Młodzieżowej Rady Gminy	2012	2020	Budżet gminy Środki pomocowe	Opiekun Młodzieżowej Rady Gminy Zarząd Młodzieżowej Rady Gminy
2.5 Aktywizacja osób bez pracy	2012	2020	Budżet gminy Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
2.6 Promowanie pracy jako wartości	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
2.7 Pobudzanie potrzeb kontaktu z kulturą	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
2.8 Promowanie postaw proekologicznych	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
2.9 Promocja zdrowego trybu życia	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe Kierownik SPZOZ
2.10 Poszerzenie oferty świetlic	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe
2.11 Utworzenie i funkcjonowanie klubów młodzieżowych	2013	2020	Budżet gminy Wkład własny organizacji pozarządowych Środki pomocowe	Młodzieżowa Rada Gminy

3. ROZWÓJ ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH	2012	2020	—	—
3.1 Promowanie i rozwój wolontariatu	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Dyrektorzy szkół Organizacje pozarządowe
3.2 Wzmocnienie centrum wspierania organizacji pozarządowych	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Wójt Organizacje pozarządowe
3.3 Prowadzenie uniwersytetu III wieku	2012	2020	Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe
3.4 Utworzenie Rady Pożytku Publicznego	2012	2013	—	Rada Gminy Organizacje pozarządowe
3.5 Rozwój współpracy krajowej i międzynarodowej	2012	2020	Budżet gminy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizatorzy
3.6 Utworzenie funduszu zabezpieczającego wkład własny do projektów	2013	2014	Budżet gminy	Rada Gminy
3.7 Utworzenie inkubatora organizacji pozarządowych	2012	2013	Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe
3.8 Utworzenie lokalnej organizacji grantodawczej	2012	2014	Firmy Organizacje pozarządowe Środki pomocowe	Organizacje pozarządowe

9. UCZESTNICY WARSZTATÓW PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Lp.	Imię i nazwisko	Miejsce pracy
1.	Marian Borowiec	Sołtys Goryń
2.	Grażyna Chojnacka	Sołtys Kotnowo
3.	Magdalena Ciechańska	Radna Młodzieżowej Rady Gminy Płużnica Wielżądź
4.	Krzysztof Dobosz	Radny Gminy Płużnica Józefkowo Przedsiębiorca Nowa Wieś Królewska
5.	Grażyna Domachowska	Sołtys Płachawy
6.	Tomasz Duma	Informatyk Bielawy
7.	Leszek Fałkowski	Wiceprezes Stowarzyszenia Młodych Gminy Płużnica Nowa Wieś Królewska
8.	Mirosław Gębski	Regionalne Centrum Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Moderator Solec Kujawski
9.	Józef Głowiński	Przedsiębiorca Czaple
10.	Krzysztof Górecki	Wiceprzewodniczący Rady Gminy Płużnica Własna działalność gospodarcza Płużnica
11.	Wojciech Groth	Radny Gminy Błędowo Rolnik
12.	Dorota Horodecka	Dyrektor Gimnazjum Nowa Wieś Królewska
13.	Tomasz Jagodowski	Własna działalność gospodarcza Wiewiórki
14.	Wiesław Karwan	Przewodniczący Rady Gminy Płużnica Rolnik Płachawy
15.	Jakub Kochowicz	Urząd Gminy w Płużnicy Podinspektor ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych
16.	Katarzyna Kujaczyńska	Prezes Stowarzyszenia Klubów Pracy i Pomocy Rodzinie Rolnik Działaczka Społeczna Kotnowo
17.	Andrzej Lenar	Radny Gminy Płużnica Rolnik Pólko
18.	Mirosław Liszaj	Radny Gminy Płużnica Rolnik Przedsiębiorca Nowa Wieś Królewska
19.	Jan Maćkiewicz	Sołtys Płużnica

20.	Grażyna Majewska	Nauczyciel w Gimnazjum w Nowej Wsi Królewskiej Prezes Uczniowskiego Klubu Sportowego Płużnica
21.	Mirosław Makowski	Doradca żywieniowy Sano Dyrektor regionu północno-wschodniego
22.	Zuzanna Matyjas	Prezes Stowarzyszenia „Jesień Życia” Emeryt Członek Rady Sołectkiej Nowa Wieś Królewska
23.	Stanisław Michalski	Sołtys Wiewiórki
24.	Lucyna Michałowska	Sołtys Uciąż
25.	Daria Pitan	Radna Młodzieżowej Rady Gminy Płużnica Nowa Wieś Królewska
26.	Adam Puchała	Przewodniczący Rady Powiatu Emerytowany nauczyciel Józefkowo
27.	Jan Simson	Radny Gminy Płużnica Rolnik Wieldządz
28.	Marcin Skonieczka	Wójt Gminy Płużnica Wieldządz
29.	Jakub Stafiej	Radny Młodzieżowej Rady Gminy Płużnica Płużnica
30.	Jagoda Szczepanik	Radna Młodzieżowej Rady Gminy Płużnica Płużnica
31.	Justyna Szumachowska	Sołtys Mgowo
32.	Alina Szyszka	Sołtys Błędowo
33.	Stanisław Świerad	Radny Gminy Płużnica Rolnik Płużnica
34.	Marianna Tabor	Radna Gminy Płużnica Sołtys miejscowości Wieldządz Emeryt Wieldządz
35.	Mirosława Tomasik	Dyrektor Liceum Ogólnokształcącego Prezes Towarzystwa Rozwoju Gminy Płużnica Płużnica
36.	Dorota Wąż	Sołtys Sołectwo Czaple